

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΑ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 15

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, «Άγιος Ἀρτέμιος ὁ Μεγαλομάρτυς. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μηνύματα Τριωδίου. — Μητροπ. Γόρτυνος Θεοφίλου, Ἀπὸ τὰ ἀπομνημονεύματα ἐνὸς πνευματικοῦ. — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ ... ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Δωρ. Πολυκανδριώτη, «Μὴ μοῦ παρίδης τὴν δέσιν...». — Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι δικός μας. — π. Ἀντ. Ἀλεξόπουλου, Θέματα αἵρέσεων καὶ κοσμοθεριῶν. — Αἰδεσ. Ἐλευθ. Πετριτσόπουλου, Ἡ Ἁγ. Γραφή εἶναι γιὰ τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο; — Ἐπίκαιρα. — Νικ. Κ. Δρατσέλλα, Ἡ Στ' Κατήχηση πρὸς φωτιζομένους τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων. — Τόβιλιου. — Ευαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις — Γεγονότα — Ἐκδόσεις.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰακίου 1 — Τηλέφ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυ-
πογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀριστοτέλους 179,
112 51 Ἀθήναι.

ΑΓΙΟΣ ΑΡΤΕΜΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΣ

Τὴν 20ῃ Ὀκτωβρίου ἐορτάζουμε τὴ μνήμη τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, ὁ ὁποῖος τὸν δ' αἰῶνα σὰ χρόνια τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου ὑπέστη μαρτυρικὸ θάνατο σὴν Δάφνη κοντὰ σὴν Ἀντιόχεια τῆς Συρίας. Τότε μαρτύρησαν σὶδ ἴδιο μέρος καὶ οἱ ἱερεῖς Μακάριος καὶ Εὐγένιος. Τὸ ἰ. λείψανο τοῦ μεγαλομάρτυρος ἀναδείχθηκε «μέγα Χριστιανοῖς παραμύθιον, ἴαμα ψυχῆς, ἴαμα σώματος, πάσης ἐπιβουλῆς καὶ θλάβης ἀλεξιτήριον» (Migne Ἐ. Π. 115, 1212) καὶ ἐξυμνεῖται γιὰ πολλὰς θαυματουργικὰς τῶν ἐνεργειῶν. Τὸ λείψανο αὐτό, τὸ ὁποῖο περιέσωσε μία «φιλόχριστος γυνή, Ἀρίστη τοῦνομα, διάκονος οἴσα τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκκλησίας» (αὐτ.), μὲ τὴν ἰδική της ἐνεργεια ἀνακομίσθηκε σὴν Κωνσταντινούπολι καὶ τοποθετήθηκε σὶν ἱερὸ Ναὸ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, «θησαυρὸς ὡσπερ ἀδάπανος συντηρούμενον» (αὐτ.). Ὁ ἅγιος Ἀρτέμιος ἔγινε πολὺ ἀγαπητὸς σὶς τάξεις τοῦ Χριστιανισμοῦ πληρώματος, διότι ὁ Θεὸς «τὴν χάριν τῶν ἰαμάτων αὐτῷ ἐχαρίσατο» (ἐνθ' ἄνω, 1209). Τιμᾶται ἰδιαίτερος ὡς ἀντιλήπιωρ καὶ βοηθὸς τῶν ἀσθενῶν. Διάφορες λαογραφικὰς διηγήσεις ἀναφέρουν, ὅτι ἡ θαυματουργικὴ χάρις του ἐκτείνεται καὶ σὶ τὸ νὰ ἰατρῆν ἀσθενῆ ζῶα.

Ἡ ἐξιστόρησις τῆς ζωῆς του, πὺν ἔγινεν ἀπὸ τὸν μοναχὸ Ἰωάννη τὸν Ρόδιο καὶ τὸν Συμεῶν Μεταφραστή, τὸν ταυτίζει μὲ τὸν πατρίκιον Ἀρτέμιον, σὶν ὁποῖο ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος εἶχεν ἀναθέσει τὴ μεταφορὰ σὴν Κωνσταντινούπολι ἐκ Πατρῶν Ἀχαΐας καὶ ἐκ Θηβῶν Βοιωτίας τῶν ἰ. λειψάνων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Ἀνδρέου καὶ Λουκᾶ (ἐνθ' ἄνω, 1169). Στὴ συνέχεια ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος τὸν τοποθέτησε Δούκα καὶ Ἀδγουσιάλιον Ἀλεξανδρείας τῆς Αἰγύπτου (αὐτ., 1184. Βασιλειανὸν Μηρολόγιον, Migne Ἐ. Π. 117, 117). Ἀργότερα μετέβη σὴν Ἀντιόχεια γιὰ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸ ἐναντίον τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔργο τοῦ Ἰουλιανοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν ἀδήγησε σὶν μαρτυρικὸ θάνατο.

Οἱ ἱστορικοὶ πρέπει νὰ ἐξιχνιάσουν τὸ ζήτημα γιὰ τὸ ἐὰν πρόκειται γιὰ ἓνα ἢ γιὰ δύο πρόσωπα. Ἴσως ἡ προκείμενα δυσκολία ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Δοῦξ καὶ Ἀδγουσιάλιος Ἀρτέμιος ἀναφέρεται καὶ ὡς ὑποσηρικτῆς τοῦ Ἀρειανισμοῦ θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ ἐκλείρη, ἐὰν ὑποθέσωμε, ὅτι μετανόησε γιὰ τὴν αἵρετικὴ του ἀπόκλισι, τῆς ὁποίας τὴν ἁμαρτία ἐξέπλυνε μὲ τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΡΙΩΔΙΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ Ι. ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ Β' ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΩΝ

8. Η ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΕΥΛΑΒΕΙΑ (*)

Όταν γίνεται ή είσοδος των Τιμίωv Δώρων, κατά την Θείαν Λειτουργίαν των Προηγιασμένων, οί χριστιανοί γονατίζουv εύλαβώς, εις προσκύνησιν αυτού του Χριστού, ό Όποίος διέρχεται ανάμεσά μας διά του παναγίου Του Σώματος και Αίματος, που ύπάρχει ήδη «προηγιασμένον» και κρατείται εις χείρας των ιερέων. Και ό λειτουργός ιερεύς καλύπτει την κεφαλήν με τό ειδικόν κάλυμμα — τόν «Αέρα», όπως όνομάζεται.

Είναι κατανοκτική, όσον και διδακτική αυτή ή θαθεία εύλάβεια ένώπιον των Άχράντων Μυστηρίων. Και θα έμβαθύνωμεν εις αυτήν, παρακολουθούvτες νοερώς μίαν ανάλογον άγγελικήν σκηγήν, που είδε και έξιστορεί ό προφήτης Ήσαΐας (κεφ. ΣΤ΄).

1. Είδεν ό προφήτης, εις άποκαλυπτικόν όραμα, τόν ούράνιον θρόνον του Ύψίστου. Είδεν αυτόν «τόν Κύριον καθήμενον επί θρόνου ύψηλού και έπηρμένου... και Σεραφίμ είστήκεισαν κύκλω αυτού, έξ πτέρυγες τή ένί... και ταίς μέν δυσι κατεκάλυπτον τό πρόσωπον, ταίς δε δυσι κατεκάλυπτον τούς πόδας, και ταίς δυσιν έπέταντο. Και έκέκραγον... άγιος, άγιος, άγιος Κύριος σαβαώθ, πλήρης ό ούρανός και ή γή της δόξης αυτού».

Ή τοιαύτη στάσις των Σεραφίμ ένώπιον του Θεού έδειχε την θαυτάτην των εύλάβειαν, τό σέβας, τό ιερόν δέος, αυτό που λέγομεν φόβον Θεού άγιον και υπέρτατον. Και αναλυτικώτερον

«ταίς δυσι πτέρυξι κατεκάλυπτον τό πρόσωπον αυτών».

Είναι μία στάσις θεμελιώδους θρησκευτικής σημασίας. Με ένα αυθορμητισμόν κλείνομεν τά μάτια όταν προσευχώμεθα, καθώς και εις άλλας άγιωτάτας λειτουργικάς και λατρευτικάς στιγμάς. Αυτό άλλωστε σημαίνουv «μύστης», «μυσταγωγία», «μυστήριον» — έκ του ρήματος «μύω», που σημαίνει κλείω τούς όφθαλμούς.

Άς ένθυμηθώμεν τόν τελώνην, της γνωστής παραβολής του Κυρίου, όστις «ούκ ήθελεν ούδέ τούς όφθαλμούς εις τόν ούρανόν έπαραι» (Λουκ. ιη΄ 13),

* Όμιλία τινές —ώς ή παρούσα— άφορῶσιν εις πᾶσαν Προηγιασμένην Θ. Λειτουργίαν.

Του Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

όταν επεκαλείτο τό έλεος του Θεού.

Όμοίως οί ιερείς όμολογουv ένώπιον του Κυρίου των Δυνάμεων την άνθρωπινήν αναξίότητά («ού δύναμαι άντοφθαλιμησαι τή ιερᾷ τραπέζῃ, έφ' ή ό μογογενής υίός του Θεού έμοι τή άμαρτωλῶ... πρόκειται εις θυσίαν...») [Λειτ. Ίακώβου άδελφοθέου]. Και συναισθάνονται ότι καταξιώνονται «θεάσασθαι αυτοφει τό πρόσωπον της άγίας Αναφοράς και άπολαύσαι της θείας και ιερᾶς λειτουργίας» [εύχή Εύχελαίου].

Και οί πιστοί και εύλαβείς χριστιανοί άντιστοιχώς κλείνουv τά μάτια, διά να έλθουv εις θαθείαν περισυλλογήν και κατάνυξιν, ώστε να «μυσταγωγηθούv», ζώντες με έσωτερικά βιώματα και «στεναγμούς αλαλήτους», ένίοτε και με δάκρυα, τάς μυστικάς νύξεις και την αίσθησιν της πνοής και της χάριτος του Άγίου Πνεύματος.

2. «ταίς δε δυσι κατεκάλυπτον τούς πόδας». Τά Σεραφίμ με άλλας δύο πτέρυγας έσκέπαζον τούς πόδας των, έκ συστολής και εύπρεπειας ένώπιον του «Κυρίου σαβαώθ» (=Κυρίου των Δυνάμεων). Διά να μάθωμεν και ήμείς ότι είναι άπαραίτητος και ή έξωτερική συστολή και σεμνότης κατά την θείαν λατρείαν. Έάν οί άγγελοι «τρόμφ παρίστανται», πόση μάλλον ήμείς οί άμαρτωλοί άνθρωποι... Ίδου πάλιν ό τελώνης της παραβολής, «μακρόθεν έστώς», έδειχε και έξωτερικώς, με την διακριτικήν και συνεσταλμένην στάσιν του, την ουσιαστικήν του εύλάβειαν.

Πώς να χαρακτηρισθῃ ή αντίθετος περίπτωση άναρμόστου, και άσέμνου ένίοτε, παρουσίας εις τόν ναόν του Θεού; «Βούλομαι τάς γυναίκας έν καταστολή κοσμίῳ, μετά αιδούς και σωφροσύνης κοσμείν έαυτάς» (Α΄ Τιμ. 6΄ 9, Α΄ Πέτ. γ΄ 3-5).

Έν γενεί απαιτείται τάξις και ήσυχία έσωτερική γαλήνη, αλλά και άθόρυβος έξωτερικώς συμμετοχή εις την θείαν λατρείαν μας.

3. «και ταίς δυσι [πτέρυξιν] έπέτανον». Έτσι έξεδηλώνετο ή έτοιμότης των Σεραφίμ, εις τό νεύμα του Θεού, να έκτελουv τάς βουλάς Του. Και δῆ «εις διακονίαν άποστελλόμενα διά τούς μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν» (Έβρ. α΄ 14).

ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

2. ΚΟΣΜΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ.

Μεγαλύτερος κίνδυνος σήμερα δὲν εἶναι παρὰ μιὰ εἰσβολὴ ἐνὸς νέου κύματος στὸ χῶρο τῆς διαπαιδαγωγώσεως τῶν παιδιῶν. Ἐνὸς σύγχρονου πνεύματος, καθόλου προοδευτικοῦ. Πρόκειται περὶ τοῦ καλουμένου «κοσμικοῦ πνεύματος», ξένου, ἀντίθετου καὶ συχνὰ ἐχθρικοῦ πρὸς τὸ χριστιανικό. Πρόκειται γιὰ εἰσβολὴ πού ἔκανε τὴν ἐμφάνισή της καὶ πού τὸ δεχθήκαμε παθητικὰ σὰν κοινωνία, χωρὶς πολλὴ μελέτη καὶ χωρὶς καμιὰ διαδικασία. Δὲν πρόκειται οὔτε κὰν περὶ ἀδιαφορίας τῶν γονέων στὴ διαπαιδαγώγηση τοῦ παιδιοῦ, τοῦ νέου, τοῦ Σχολείου, τῆς πολιτείας. Ἐγίνε δεκτό, ἔφτασε στὴ πόρτα μας χωρὶς νὰ πάρωμε εἶδηση. Χωρὶς νὰ καταλάβωμε τὴν εἰσβολὴ του. Ὅπως ἔρχονται καὶ τὰ διάφορα φροῦτα ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, πολλὰ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ δηλητηριασμένα, τὰ παίρνουν τὰ παιδιά μας μόνα τους, τὰ φέρνουν στὸ τραπέζι τους, καὶ γιὰ μᾶς συχνότατα δὲν συμβαίνει τίποτα. Δὲ μπορούμε καὶ νὰ ἀντιδράσωμε ἂν κάποτε κάτι μᾶς ἀνησυχήσει, γιὰτι βρισκόμαστε μπροστὰ σ' ἕνα νέο τρόπο συμπεριφορᾶς σ' αὐτὸ τοῦ «κοσμικοῦ πνεύματος» πού μιὰ μερίδα κόσμου μᾶς ἀνησυχεῖ. Πνεῦμα πού μᾶς ἤλθε ἀπὸ τὴν Εὐρώπη.

Κι ἐνῶ ἀπὸ τὴν Εὐρώπη ἔρχονται καὶ «φροῦτα» καλὰ πολιτισμοῦ, εὐθύτητος, κάποιου πνεύματος ἀνωτέρου, ἡμεῖς διαλέγομε κάτι φροῦτα πού γιὰ μᾶς εἶναι δηλητηριασμένα. Σ' αὐτῶν τὸ στομάχι μπορεῖ νὰ μὴν κάνουν κακὸ αὐτὰ τὰ τελευταῖα, σὲ μᾶς εἶναι καταστροφὴ. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ «πορτοκάλια» πού εὐρίσκονται ἤδη στὸ τραπέζι μας: «Ἡ ζωὴ τῆς νύχτας». Ἐμεῖς ἐδῶ πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια, γιὰ νὰ μὴν πῶ λιγότερα, ἦταν ἀκατανόητο γιὰ τὸν νέο, γιὰ

τὸν ἔφηβο καὶ γιὰ τὴν νέα κοπέλα τῶν δέκα ὀκτῶ ἐτῶν καὶ γιὰ τοὺς πιδ νεώτερους ἀκόμα νὰ ζοῦν τὴν νύχτα καὶ νὰ κοιμοῦνται μέχρι τὸ μεσημέρι. Σήμερα αὐτὸ γίνεται στὴν ἀρχὴ μὲ κάποια ἀντίδρασή μας ἀνίσχυρη καὶ μετὰ τὸ ἀποδεχόμεστε περιμένοντας τὸν νέο ἢ τὴν νέα θυγατέρα στὶς τρεῖς καὶ στὶς τέσσερις τὸ πρωῖ. Καὶ πάει νὰ γίνε κανόνας. Καὶ κάτι λένε οἱ μικρότεροι ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἀδελφία τους ἢ χειρότερα. Γιὰ νὰ μὴν φαίνονται οἱ ἐπιπτώσεις, καὶ τὶς ἀδελφές τους. «Γιὰτι ἀνησυχεῖς μαμά. Πάω μὲ τὸν ἀδελφό μου. Δὲν πάω μὲ κάποιον ξένο ἢ ξένη. Δὲν πάω μόνος ἢ μόνη». Τὴν δεχόμεστε αὐτὴ τὴν κατάσταση, ὄχι σὰν δίκικο μαχαίρι, ἀλλὰ χωρὶς καθόλου μελέτη. Καὶ φτάνομε νὰ τὴν θεωροῦμε σὲ λίγο, πρῶτα σὰν κακὴ, ὅμως σύγχρονη, μετὰ παθητικὰ, καὶ μετὰ σὰν ἀναπόφευκτη καὶ φυσικὴ. Γιὰ νὰ φτάσει νὰ ἐπιχειροῦμε πρὸ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸ δικαιολογοῦμε, ἀφοῦ δὲν μπορούμε νὰ ἐλέγξωμε τὴν κατάσταση στὴν οἰκογένειά μας. Τὴν ἔχει σοβαρὰ μελετήσει κανεὶς τὴν κατάσταση αὐτή; Κάποιος «σύγχρονος», τοῦ πνεύματος αὐτοῦ θιασώτης, μοῦ ἔλεγε. «Ὁ κόσμος ὁ σύγχρονος σκέπτεται διαφορετικὰ πάντα. Καὶ τὴν ζεῖ καὶ τὴν χαίρεται τὴν ζωὴ του. Θεωρεῖται καὶ νέος τρόπος καθοδηγήσεως τοῦ παιδιοῦ».

—Δηλαδή, τοῦ λέω καθοδήγηση νέα εἶναι νὰ μὴν τὰ καθοδηγοῦμε καθόλου τὰ παιδιά;

—Κάτι τέτοιο περὶτου. Τὸ παιδὶ ἐλεύθερο, μόνο του, εὐρίσκει τὸ δρόμο του, ζεῖ τὴ ζωὴ του. Ἐτσι χαίρεται κι ἔτσι εὐχαριστεῖται.

—Μὰ μπορεῖτε ἐσεῖς νὰ συλλάβετε ἕνα νέο, χωρὶς κάποιους κανόνες τρόπου ζωῆς, χωρὶς καθόλου σύνορα, χωρὶς νὰ λαβαίνουμε ὑπόψη μας τὴν ἡλικία καὶ τὴν ὀριμότητά του, νὰ παίρνει ἀνεξέλεγκτα καὶ χωρὶς κανένα μέτρο ἐλευθερίες; Ποῦ νὰ βρεῖ σωστὸ δρό-

Ἐν πολλοῖς δηλ. εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν σωτηρίαν μας ἀφορᾶ ἡ ἐτοιμότης αὐτῆ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. «Ἵμῶν διηκόνουν αὐτὰ... εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι» (Α' Πέτ. α' 12).

Πολὺ περισσότερο λοιπὸν ὀφειλομεν ἡμεῖς νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι καὶ εὐαίσθητοι δέκται τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ νὰ «προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας (πρὸς τὸν Κύριον)... ἔρραντισμένοι τὰς καρδίας καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα» (Ἐβρ. ι' 22) ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, διὰ νὰ Τοῦ προσφέρωμε «θυσίαν ζῶσαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ τὴν λογικὴν λατρείαν ἡμῶν» (Ρωμ. ιβ' 1).

Διὰ δὲ τὰς ἐξ ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας ἁμαρτίας μας ἄς ἴδωμεν τί συνέβη εἰς τὸν προφ. Ἡσαΐαν. «Ἀπεστάλη... ἐν τῶν Σεραφίμ καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἤφατο τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· ἴδου ἤφατο τοῦτο τῶν χειλέων σου καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ» (Ἡσ. ζ' 6-7).

Παρομοίως καθαρῖζει καὶ ἡμᾶς ὁ «ἄνθραξ» τοῦ θείου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. «Τὸ αἷμα Ἰησοῦ Χριστοῦ καθαρῖε τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι» (Ἐβρ. θ' 14). Ἀμήν.

μο, και τότε ακόμα πού αποφασίζει χωρίς να έχει αποκτήσει την απαιτούμενη κρίση;

—Κι όμως να πού οι νέοι μας έχουν έντελώς ξεφύγει και δέν ξέρουν τί ζητάνε.

—Κατά την γνώμη σας Πάτερ. Αυτά την ζούνε την ζωή τους και την χαίρονται. Αυτά χαίρονται όλα αυτά, όχι στα όνειρά τους και με την φαντασία τους. Ήμεεις έτσι τα ζούσαμε.

—Μά το θεωρείτε σωστό να ζει ασύδοτα, και να κάνει τις δικές του επιλογές, τότε πού δέν μπορεί να ελέγξει τα ένστικά του, ούτε τη λογική του για να δει καθαρά τις επιθυμίες του; Νομίζω πως κανείς δέν αρνείται για τόν άνθρωπο, για το παιδί, πως ωριμάζει λίγο λίγο σωματικά. Την τροφή του την αλλάζουμε έμεις σύμφωνα με την ηλικία του. Άκόμα και στο περπάτημά του το καθοδηγοϋμε, το προσέχομε στα πρώτα βήματά του, και λίγο λίγο το αφήνομε ελεύθερο να περπατάει, να κατεβαίνει τη σκάλα, να βγαίνει στον δρόμο. Και ποτέ πριν να βεβαιωθοϋμε για την ανάλογη σ' αυτά ώριμότητά του, δέν το άχή μας πού έμεις επιθυμούσαμε. Αυτά χαίρονται όλα φίνουμε να περνάει δρόμους πολυσύχναστους, και ποτέ χωρίς να βεβαιωθοϋμε ότι μπορεί να κυκλοφορεί σεβόμενος ή ξέροντας να περιμένει ν' αλλάξει χρώμα το φανάρι.

—Γιατί Δέσποτα άσχολεΐσαι με τόσο βαθειά θέματα. Έχουν εισβάλλει σήμερα στην ζωή μας. Οι νέοι μας με τόν τρόπο αυτό βρήκαν το δρόμο τους.

—Τόν βρήκαν αλήθεια; Βρήκανε το αληθινό καταφύγιό τους; Δέν μοϋ άπαντήσατε όμως. Άν δεχόμαστε την άτέλεια, την άνωριμότητα και προσέχομε την τροφή του να είναι ανάλογη με την ηλικία του, την γνώση του και την πείρα του πού αποκτᾶ με την εξέλιξή του, γιατί δέν θα προσέξωμε και την ολη ώριμότητά του, την πνευματική, την ικανότητά του να εκλέγει, να εκτιμᾶ και ν' αποφασίζει για τόν τρόπο τῆς ζωῆς του;

—Με τόν χρόνο τόν βρίσκει μόνο του. Το παιδι σήμερα και κρίνει με την ώριμότητά του. Πᾶνε οι καιροι πού έσεεις μένετε πεισματικά προσηλωμένοι.

—Έν τάξει φίλε, κύριε. Μόνο πού έγώ παρατηρῶ μετά άνησυχητικά φαινόμενα. Πού έσεεις δέν βλέπετε και με ένα «νέο» πνεϋμα δικαιολογεΐται. Δέν βλέπομε μόνο την νυκτερινή ζωή τοϋ κόσμου στα παιδιά. Βλέπομε και διαβάζομε κι εκείνους τους νέους πού βρίσκονται τα πρωΐνα σε κάτι στέκια με την σύριγγα στο χέρι.

—Έκει βρίσκεστε ακόμα Δέσποτα; Τα κρούσματα παρατηροϋνται και πυκνώνουν, γιατί τα παιδιά μας άντινομεϋονται. Δέν άκούτε πως συζητεΐται σε έπι-

πεδο παγκόσμιο το θέμα αυτό; Οι γνώμες δίστανται. Πολλοι πιστεύουν πως αν άφίσουν ελεύθερα τα ναρκωτικά θα λιγοστεϋουν και τα θύματα.

—Όπως συμβαίνει και με την ελεύθερη χρήση τοϋ τσιγάρου πού το μεταδίδει το πάθος τοϋ πατέρα προς το παιδί. Ξέρεις τί βλέπω έγώ Κύριέ μου. Θέλομε να δικαιολογήσωμε τα παιδιά, γιατί δέν μπορέσαμε να το καθοδηγήσωμε. Γιατί αν δέν τα δικαιολογήσωμε αυτά τα άνησυχητικά φαινόμενα, τότε θα πρέπει να καταδικάσωμε την άνικανότητά μας να τα καθοδηγήσωμε, να τα συγκρατήσωμε, να παρακολουθήσωμε τις μεταπτώσεις τους.

—Ξέρετε όμως τί σᾶς λένε έσᾶς τα παιδιά; Κι έσᾶς και στην σημερινή καθυστερημένη κοινωνία τα παιδιά. Πως δέν καταλαβαίνομε την γλώσσα τους. Ζοϋμε σ' ένα κόσμο δικό μας. Κι αυτά σ' αυτόν ζοϋνε ξένα.

—Σ' αυτό έχουν δίκαιο. Στο μόνο. Και το άδικο είναι σ' έμᾶς πού άδυνατοϋμε να τα παρακολουθήσωμε. Και πως θα το πετύχωμε πού δέν έχομε καμιά έπαφή μαζί τους. Οι γονεΐς τους εργάζονται και οι δύο, δέν τα παρακολουθοϋμε στο μεγάλωμά τους και στις μεταπτώσεις τους. Πότε να δοϋμε τη κλίση τους, την ροπή τους, προς το κακό, τα τροφοδοτούμενα ένστικά τους από μια ελευθερία, πού την πήραν μόνο τους, γιατί δέν είμασταν έμεις κοντά τους. Πως να αντιμετωπίσωμε το παιδι σε κάποια άπογοήτευσή του, σε κάποια άποτυχία του, σε κάποια πληγωμένη άξιοπρέπειά του. Έχετε όμως έσεεις την ιδεολογία σας, και αυτό θα χαρεί μόνο του τόν φίλο και την φίλη και το μέσο πού θα το παρηγορήσουν. Και αυτό βέβαια τόν βρίσκει στον δρόμο του ασφαλῶς. Όταν σκέπτονται σαν κι έλόγου σας, είναι σαν να τους τόν έχουν βρει τόν δρόμο, μόνο πού δέν ξέρομε το τέρμα του. Έσεεις μερικοί, το έχομε ήδη σημειώσει. Κι εϋτυχῶς πού υπάρχουν και μερικοί άνήσυχτοι και για σᾶς βέβαια καθυστερημένοι, κι εκεί θα γίνει άγώνας και μάχη. Έσεεις θα λένε το ποτάμι δέν γυρίζει πίσω, και πράγματι δέν γυρίζει, κι έμεις θα αποφασίζωμε ότι μπορεί κάλλιστα ν' αλλάξει πορεία. Ή έμεις οι «καθυστερημένοι» θα νικήσωμε ή θα μᾶς πάρει όλους το ποτάμι. Είναι κι αυτό κάτι. Θα μᾶς βοηθήσει το ποτάμι μόνο να επινοήσωμε ναυαγιστικά. Μπορεί κι άπελπισμένοι, άνίκανοι με τη δική σας δύναμη να σωθοϋμε, να στρέψωμε το κεφάλι μας στον οϋρανό.

Είναι ο Παπᾶς άνήσυχος. Ζει στην εποχή του βέβαια. Στιγμές στιγμές όμως προβληματίζει. Μιλάει με την άγωνία του.

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ** Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

489. Ἐπιτρέπεται ἡ τέλεση μνημοσύνων τῆν 14η Σεπτεμβρίου, ἑορτῆ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ; (Ἐρώτηση π. Μ. Σ.).

Κατὰ τὴν ἑορτῆ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ δὲν τελοῦνται μνημόσυνα λόγῳ τοῦ ὕψους τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς, «φερούσης τὰ ἴσα τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς».

Καὶ γιὰ μὲν τὶς λοιπὲς δεσποτικὲς ἑορτὲς θὰ κάνομε λόγο σὲ ἰδιαίτερη ἀπάντηση. Εἰδικὰ ὅμως γιὰ τὴν Ὑψωση ἀρκεῖ ὁ λόγος τῆς ἰσότητος πρὸς τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ, τῆς ἀποκλειστικῆς τῆς δηλαδὴ καθιερώσεως στὴ μνήμη τοῦ σταυροῦ —τοῦ σταυρικοῦ δηλαδὴ πάθους—τοῦ Κυρίου. Κατὰ τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ, ἐκτὸς πάσης ἀντιλογίας, δὲν τελοῦνται μνημόσυνα κεκοιμημένων κατ' ἀναλογίαν οὔτε καὶ κατὰ τὴν Ὑψωση. Ἄς ὑπομνησθεῖ ὅτι κατ' αὐτὴ δὲν μπόρεσε νὰ ἐπιβίωσει οὔτε ἡ μνήμη —μνημόσυνον κατὰ κάποιο τρόπο καὶ αὐτὴ —τοῦ μεγάλου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ποῦ κοιμήθηκε μὲν στὶς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 407, ἀλλὰ ἡ μνήμη του μετετέθη «διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ» στὶς 13 Νοεμβρίου, «ὡς μὴ δυνατόν συντελεῖσθαι τῇ Ὑψώσει» κατὰ τὸ Συναξάριο. Ἄν αὐτὸ ἴσχυσε γιὰ τὴν μνήμη τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ ἰσχύει γιὰ τὰ μνημόσυνα —μετὰ ἢ ἄνευ κολύβων εἶναι ἀδιάφορο— τῶν κεκοιμημένων χριστιανῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν μας.

Κατ' αὐτὴ βέβαια τελεῖται ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία καὶ διαβάζονται τρισάγια στοὺς τάφους τῶν νεκρῶν. Ὅμοιως μνημονεύονται ὀνόματα κεκοιμημένων στὴν ἐκτενή, στὴν προσκομιδὴ καὶ στὰ δίπτυχα τῆς θείας λειτουργίας καὶ κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ, ὅπως καὶ καθ' ὅλες τὶς ἡμέρες τοῦ ἔτους καὶ κατ' αὐτὴ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα. Αὐτὸ ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ προσαχθεῖ μὲ κανένα τρόπο ὡς ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς τελέσεως μνημοσύνων κατὰ τὴν ἑορταστικὴ σύναξη τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἡμέρα τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ποῦ ἔχει ὡς «θέμα μόνον» τὸ σωτήριο πάθος. Ὅμοιως καὶ τὰ προβαλλόμενα δὴθεν «θεολογικὰ» ἐπιχειρήματα, ὅτι καὶ τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων ἐντάσσονται στὴν σταυροαναστάσιμη ἀτμόσφαιρα τῆς ἑορτῆς, ὡς ὑπόμνηση θανάτου καὶ

ἐγέρσεως καὶ ὄχι ὡς αἰτία θρήνων, εἶναι ἔωλα καὶ ἀνίσχυρα σὸ νὰ ἀνατρέψουν τὴν ἐν προκειμένῳ τάξη καὶ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐπιβάλλεται νὰ διατηρηθεῖ ἀμιγῆς ἀπὸ τὰ νεκρώσιμα, ὅπως «ἀμιγῶς» ψάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς.

490. Στὸν ναοὺς ποῦ τιμῶνται ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ποιό ἀπολυτίκιο λέγεται στὴ θέση τοῦ ἀπολυτικίου τοῦ ἀγίου τοῦ ναοῦ καὶ πότε ψάλλεται; (Ἐρώτηση π. Μ. Β.).

Ἡ πρώτη σκέψη θὰ στρεφόταν πρὸς τὸ «Χριστὸς ἀνέστη...». Νομίζω ὅμως ὅτι δὲν ἀρμόζει τὸ τροπᾶριο αὐτὸ νὰ ψάλλεται ὡς ἀπολυτίκιο, καὶ γιὰ τὴν ἀκριβείαν μᾶλλον δὲν εἶναι καὶ γιὰ τὴν ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ψαλμωδία του προσιδιάζει καὶ χαρακτηρίζει τὸ Πάσχα καὶ τὴν πασχάλιο περίοδο. Κατὰ τὶς Κυριακὲς καὶ κατὰ τὶς ἑβδομάδες τοῦ Πεντηκοσταρίου, καίτοι κατὰ κάποιο τρόπο συνεχίζεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, ὡς ἀπολυτίκια προβλέπονται κατὰ διαδοχὴν τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν, τὸ δὲ «Χριστὸς ἀνέστη...» ἐπέχει θέση ἐφυμνίου μᾶλλον παρὰ ἀπολυτικίου, ὅπως καὶ κατὰ τὴν Διακαινήσιμο Ἑβδομάδα. Ἡ ἐπέκταση τῆς πράξεως τοῦ Πεντηκοσταρίου πρὸς τὴν ἐκτὸς Πεντηκοστῆς περίοδο γιὰ τοὺς ναοὺς ποῦ τιμῶνται ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀναστάσεως θὰ εἶναι ἀσφαλῶς ἡ πιὸ ἐνδεδειγμένη λύση. Ἡ ψαλμωδία δηλαδὴ τοῦ ἀναστασίμου ἀπολυτικίου τοῦ ἐκάστοτε ἡχοῦ τῆς ἑβδομάδος θὰ ἐξασφάλιζε καὶ τὴ σχετικὴ σταθερότητα ποῦ ἀπαιτεῖ ἡ λειτουργικὴ χρῆση καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀπολυτικίου, συγχρόνως δὲ καὶ κάποια σχετικὴ ποιικιλία μὲ τὴν ἐναλλαγὴ τῶν ὀκτῶ ἡχῶν. Αὐτὸ ἐξ ἄλλου γίνεται καὶ στὸν ναὸ τῆς Ἀναστάσεως στὰ Ἱεροσόλυμα, ποῦ ἀποτελέσε καὶ τὸ πρότυπο πρὸς μίμηση γιὰ τὴν ἀνέγερση ὁμοίας ἐπωνυμίας ναῶν σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη.

Σὲ μερικοὺς ναοὺς γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ἡ τυχὸν σύγχυση ποῦ προκαλεῖ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν ἡχῶν, κυρίως στὴν ἀπὸ μνήμης καὶ ἐκτὸς ναοῦ χρῆση τοῦ ἀπολυτικίου, καὶ γιὰ περισσότερὰ σταθερότητα, προτιμοῦν τὸ τροπᾶριο τοῦ β' ἡχοῦ «Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον

«Μὴ μοῦ παρίδης τὴν δένοιον...»*

Τοῦ Πανος. Ἀρχιμ. κ. ΔΩΡ. ΠΟΛΥΚΑΝΔΡΙΩΤΗ, Ἱεροκέρυκος Ἰ. Μ. Σύρου

«Πῶς σὲ κηδεύομεν κόρη ἢ πῶς ἐν ἰάφῳ σὲ θῶμεν; ποίαις χερσὶ δὲ προσφάσωμεν τὸ σὸν πανάγιον σῶμα;».

Δακρυροοῦντες οἱ Ἀπόστολοι περικυκλῶνουν τὴν νεκρική κλίνη τῆς Θεϊκῆς Μάνας!

«Θεαρχίῳ νεύματι» συνήχθησαν ἀπ' τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ καθὼς τώρα σκέπτονται, πῶς θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ζήσουν χωρὶς τὴν ἀγαθὴν καὶ εὐεργετικὴν παρουσία Τῆς, πλημμυρίζουν τὰ μάτια τους μὲ δάκρυα καὶ συναισθήματα πόνου κατακλύζουν τὶς ψυχές τους.

Κι ἐνῶ ἐκεῖνοι ἀναπολοῦν πόσο τοὺς ἐμψύχωνε στὰ πρῶτα δύσκολα χρόνια τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη», ἐκείνη γαλήνια καὶ ἡρεμὴ, κοιμᾶται πλέον, «μεθισταμένη ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω», μεταβάλλοντας τὸν θάνατο σὲ «μετάσταση», γιατί ἡ ἀπόλυτη ἀγιότητα, μὲ τὴν ὁποία εἶχε στολίσει τὴν ζωὴ τῆς δὲν ἦταν δυνατόν νὰ ἐπιτρέψῃ στὸ σῶμα Τῆς, τὸ πανάγιο, νὰ ὑποστῇ τὴν φθορὰ τῶν ἀνθρωπίνων σωμάτων.

Γιατί, πῶς θὰ ἦταν δυνατόν αὐτὰ τὰ χέρια ποὺ λίκνησαν καὶ νανούρισαν τὸν Χριστό, αὐτὰ τὰ μάτια ποὺ τὸν πρωτοαντίκρισαν μέσα στὸ ταπεινὸ σπήλαιον, αὐτὴ ἡ γλῶσσα, ἡ ὁποία τοῦ ψέλλισε τὰ πρῶτα ἀνθρώπινα λόγια στὴν ἐπίγεια ζωὴ Του, καὶ αὐτὰ τὰ πόδια ποὺ τὸν ἀκολούθησαν βῆμα-βῆμα ἀπὸ τὴν Φάτνη ὡς τὸ Μνημεῖο τὸ κενόν, νὰ ὑποστοῦν τὴν κοινὴν φθορὰ;

* Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν πανηγυρικὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν ἱ. ναὸν Εὐαγγελιστρίας Τήνου (15.9.92).

αὶ περὶ Μαριάμ...», ὑπακοὴ ἢ κάθισμα τοῦ Πάσχα. Τὰ ὄρια μεταξὺ ἀπολυτικίων καὶ καθισμάτων δὲν εἶναι πολὺ στεγανὰ στὴν ἡμνογραφικὴ μας παράδοση. Εἰδικὰ ὅμως τὸ ἀνωτέρω τροπάριον καὶ μακρὸ καὶ δύσκολο στὴν ἀπομνημόνευση εἶναι, γι' αὐτὸ καὶ ὁ λαὸς κατὰ τὴν ψαλμοδία του ὡς ὑπακοῆς ἐπανελάμβανε μόνον τὴν καταληξὴ του «Ἐπάσχει γὰρ Θεοῦ Υἱός...». Ἀντίθετα τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτικία τῶν ὀκτῶ ἡχῶν εἶναι περισσότερο γνωστά, πιὸ σύντομα καὶ πιὸ εὐκόλα καὶ εὐρυθμα στὴν ψαλμοδία.

Πότε θὰ ψάλλεται; Πάντως ὄχι κατὰ τὶς δεσποτικὲς ἑορτὲς καὶ κατὰ τὰ μεθεορτά τους, ὅπως γίνεται

Καὶ καθὼς ἀνεβαίνει στοὺς οὐρανοὺς, «... τεθυμιαμένη σμύρναν καὶ λίθον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ» (*Ἄσμα Ἀσμάτων 3,6), καὶ ὁ Τίος καὶ Θεὸς Τῆς τὴν ὑποδέχεται, ἕνας διάλογος διαμειβεται μεταξὺ τους: «Σοὶ τὸ ἐμὸν σῶμα καὶ οὐ τῇ γῇ παραδίδωμι. Φύλαξον σῶον ὃ κατοικῆσαι ἠδὲ δόκησας καὶ γεννηθεὶς Παρθένον ἐτήρησας» (*Ἰωάννης Δαμασκηνός) καὶ Ἐκεῖνος Τῆς ἀπαντᾷ: «Οὐ καυχῆσεται ἐπὶ σοὶ θάνατος ... Σκεῦος ἐμὸν ἐγένου... Εὐφράναι σὲ βούλωμαι τεκνοχρέως' ἀποδοῦναί σοι τὰ τῆς μητρικῆς κοιλίας ἐνοίκια» (Γερμανὸς Κων) πόλεως).

Καὶ πράγματι, ὅπως «ἀδιάφθορος κύρις» κατὰ τὸν Ἅγιο Ἐπιφάνιο ἔτσι καὶ «ἀδιάφθορος ταφή», ὅπως τηρήθηκαν οἱ ὄροι τῆς φύσεως κατὰ τὴν θείαν τῆς σύλληψιν καὶ νικήθηκαν ταυτόχρονα, ἔτσι καὶ τώρα, τηροῦνται ἀλλὰ καὶ νικῶνται. «Νενίκηται τῆς φύσεως οἱ ὄροι ἐν σοὶ Παρθένε Ἀχραντε» θὰ γράψῃ ὁ ἱερός ἕμνωδός καὶ θὰ τὸ ψάλλουν τὰ χεῖλη τῶν πιστῶν μέσα στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων κατὰ τὴν περιλαμπρὴ αὐτὴ ἡμέρα, τῆς ἀναμνήσεως τῆς ἀγίας Τῆς Κοιμήσεως.

Καθὼς ἀνέρχεται στοὺς οὐρανοὺς ἀνάμεσα στὰ περυγίσματα τῶν Ἀγγέλων, γίνεται τὸ «πανόμοιον τῆς ἀρχικῆς ὠραιότητος Ἰνδαλμα» (*Ἀνδρέας Κρήτης) καὶ ὅπως ἀκριβῶς γράφει ὁ ἑραστής τῶν ἀρετῶν Τῆς καὶ ὁ κατ' ἐξοχὴν ἐγκωμιστής τῆς ζωῆς Τῆς, Ἱερὸς Δαμασκηνός, «ἢ Παρθένος ἢ Ἀχραντος καὶ γηίνους μὴ προσομιλήσασα πάθεισιν, ἀλλ' οὐρανόις ἐντραφεῖσα νοήμασιν, οὐκ εἰς γῆν ἀπελήλυθεν, ἀλλ' ἔμψυχος ὄντως οὐρανός, χρηματίσασα ταῖς οὐρανόις σκηναῖς ἐνοικίζεται!»

Καὶ ὅμως! Παρ' ὅτι αἰῶνες κατοικεῖ στὰ οὐρά-

καὶ στοὺς ἄλλους ναοὺς, ποὺ τιμῶνται ἐπ' ὄνοματι ἄλλων δεσποτικῶν ἑορτῶν. Ὅμοίως θὰ παραλείπεται καὶ κατὰ τὴν ἀκολουθία τῶν τυπικῶν τῶν καθημερινῶν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἐπειδὴ τὸ ἀναστάσιμο περιεχόμενό του δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸν κατασκευαστικὸ χαρακτήρα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Τέλος στὴ σειρά τῶν ἀπολυτικίων μετὰ τὴν εἴσοδο κατὰ τὶς ἐκτὸς Κυριακῆς λειτουργίες, ἔστω καὶ ἀναστάσιμο, θὰ πρέπει νὰ ἔπεται τῶν ἀπολυτικίων τῆς ἡμέρας, ὅπως πάλι γίνεται στοὺς ναοὺς ποὺ τιμῶνται ἐπ' ὄνοματι τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς Γεννήσεως κ.λπ.

νια σιηνώματα και οι Ἀρχαγγελικὲς δυνάμεις προσκυνοῦν και γονατίζουν μπροστά Της, θαυμάζουσαι τὸ ὑπέρλαμπρον και ὑπερκαλλὲς μεγαλεῖον Της, «ἐν τῇ κοιμήσει, τὸν κόσμον οὐ κατέλιπεν». Συνεχίζει νὰ παραμένῃ, σὰν ἡ «ταπεινὴ δούλη Κυρίου», ἀνάμεσα στὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, ἐλπίδα και στήριγμα τῶν ἀμαρτωλῶν, τῶν πονεμένων, τῶν μόνων, τῶν ἀπογοητευμένων, ἐκείνων πού ἔχουν πιστεῦσει ὅτι δὲν ἔχουν ἐλπίδα, ἐνῶ ἀναζητοῦν τρόπους γιὰ νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὰ ἀμαρτωλὰ μουράγια τῆς ζωῆς!

Ἀνάμεσα στὴν ζωὴ ὅλων μας λοιπὸν βρίσκεται αἰῶνες τώρα ἡ Παναγία. Καὶ οἱ χιλιάδες τῶν προσκυνητῶν πού κάθε χρόνο, ὅπως και ἐφέτος κατακλύζουν τὸ ἱερὸ νησί τῆς Τήνου, ἡ ὁποία καλεῖ τις πόλεις και τὰ χωριὰ τῆς εὐλογημένης μας Πατρίδος, ὡς ἄλλη προφήτιδα Μαριὰμ, «μετὰ χορῶν και τυμπάνων» νὰ τὴν ὑμνήσουν και τιμήσουν ὡς Μεγαλόχαρη Μητέρα τοῦ Θεοῦ και νὰ ζητήσουν τις πρεσβεῖες και μεσιτεῖες Της, δὲν ἔχουν τίποτε ἄλλο νὰ ποῦν, καθὼς ἀνεβαίνουν γονατιστοί, (μέρες τώρα πολλές), τὴν λεωφόρο ἀπὸ τὸ λιμάνι ὡς τὸν περίλαμπρο Ναὸ Της, τὴν καταστόλιστη ἀπὸ τὰ ἀφιερώματα «χρυσῇ αὐτῇ κιβωτό», παρὰ αὐτὰ τὰ λόγια, πού ὁ κάλαμος τοῦ ἱεροῦ ὕμνογράφου συνέθεσε στοὺς Παρακλητικὸς τῆς κανόνες, «Πάντοθεν πολεμούμενος και παραμυθίαν οὐκ ἔχω πλὴν σου...».

Και εἶναι ἀλήθεια «πάντοθεν ὁ πόλεμος» πού ὑφίσταται ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος. Εἶναι πόλεμος ἐκ μέρους τοῦ κόσμου και τῆς κακίας και ἀχαριστίας του.

Πόλεμος ἐσωτερικὸς ἀπὸ τὰ πάθη και τις ἀδυναμίες, πού κρύβει μέσα του ὁ κάθε ἄνθρωπος, και σὰν θηρίο γιγαντώνουν στὴν ψυχὴ του, γεννώντας συνεχεῖς ἀρνήσεις στὴν προσωπικὴ του προσπάθεια και τὸν ἀγῶνα γιὰ πνευματικὴ ὁλοκλήρωση και καταξίωση.

Σ' αὐτὸν τὸν καθημερινὸ πόλεμο, σ' αὐτὲς τις ἐπιθέσεις «τῶν βελῶν τοῦ πονηροῦ τῶν καθ' ἡμῶν δολίως κινουμένων», ζητεῖ ὁ χριστιανὸς τὴν βοήθεια και τὴν εὐεργετικὴ παρέμβαση τῶν μεσιτειῶν και τῶν πρεσβειῶν τῆς Παναγίας μας.

Γνωρίζει ὁ καθένας μας, και ὅλος ὁ εὐσεβὴς ὀρθόδοξος χριστιανικὸς ἑλληνικὸς λαός, ὅτι ἡ Παναγία, πάντοτε εἶναι Ἐκείνη ἡ ὁποία ἀπλώνει τὰ χέρια Της και ὡς πλατυτέρα νεφέλης», τὸν σκεπάζει στίς δύσκολες ἐθνικὲς, ἀλλὰ και προσωπικὲς του στιγμές, ἐκείνες, πού καθὼς παίρνει τὸ μονοπάτι πού ὀδηγεῖ στὴν «πόρτα τοῦ Θεοῦ» και λίγο πρὶν φθάσει ὡς ἐκεῖ, συμβαίνουν στὴν ζωὴ του γεγονότα σκληρὰ, και ἀπάνθρωπα, πού ἐξαναγκάζουν νὰ ξαναγυρῶν και

πάλι πίσω πλημμυρισμένο μὲ ἀπογοήτευση και ἔτοιμο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν προσωπικὸ του σταυρό! Σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο λοιπὸν ζητεῖ και πάλι σήμερα ὁλόκληρος ὁ Χριστιανικὸς κόσμος, ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἱερὸ νησί, ἀπὸ τὸ ἐπίγειο αὐτὸ ἐνδιαίτημα τῆς Παναγίας μας, τὴν δυνάμει Της, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀνοδικὴ του πορεία και νὰ πορευθῇ στὸν δύσκολο δρόμο τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Καὶ πόσα δὲν εἶναι τὰ χιλιάδες μάτια, πού κάθε χρόνο τὴν ἡμέρα αὐτῆ, ἄλλοτε τὴν βλέπουν σὰν κατασκευτικὸ ὄρθρο νὰ ἀνεβαίνῃ ἀπὸ τὰ «ἐπίγεια στὰ οὐράνια» στολισμένη μὲ τοὺς πιὸ ὄμορφους γλυκύφθογγους ψαλμούς, και ἄλλοτε, σὰν τὸν πιὸ στολισμένο μὲ τις ἀκτίνες τοῦ ἡλίου «ἐπιλύχνιο ὕμνο», «φῶς ἰλαρόν», νὰ σβήνῃ μέσα στὸ ἀπέραντο Αἰγαῖο και νὰ στέλνῃ ἀπὸ ἐδῶ τὴν προστασία Της στὸν κόσμο, εὐλογώντας ταυτόχρονα και τις ψυχὲς και τὰ σώματα τῶν ἡρωικῶν ἀνδρῶν τοῦ εὐδρόμου «ΕΛΛΗ» πού ἀνανδρῆ τορπίλη, πρὶν πενηνταδύο χρόνια ἄφησε νὰ κοιμᾶται, πληγωμένο, στὰ γαλήνια νερὰ τῆς Τήνου. Καὶ μόνο κάθε χρόνο, τὴν ἡμέρα αὐτῆ, καθὼς ἐδῶ καταπλέουν τὰ ἐνδοξα πλοῖα τοῦ πολεμικοῦ μας ναυτικοῦ, και οἱ μηχανεῖς τους σιγὰ-σιγὰ σιωποῦν, ἡ «ΕΛΛΗ» ξυπνᾷ, μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι ἡ θυσία τους, γιὰ τὸ Ἔθνος, δὲν χάθηκε, γιατί ἄλλοι ἥρωες, θεματοφύλακες τῶν «ιερῶν θερμοπυλῶν, τῶν ἱερῶν μας ἰδανικῶν», ἔρχονται ἐδῶ γιὰ νὰ ἀνάψουν ἕνα ἀγιοκέρι, και ὅπως τότε τὰ παιδιά Της, νὰ σηκώσουν εὐλαβικὰ τὸ χαριτόβρυτο εἰκόνημα Της, δίνοντας τὴν ὑπόσχεση ὅτι αὐτοὶ θὰ εἶναι οἱ ἀκοίμητοι φύλακες τῆς ἱερᾶς ἐθνικῆς παρακαταθήκης.

Σεβασμιώτατε, Θεοφιλέστατοι, ἱερώτατοι Πατέρες, ἐντιμότετοι Ἀρχοντες και ἀγαπημένοι τοῦ Θεοῦ Χριστιανοί.

Και πάλιν τὰ γόνατα λυγίζουν μπροστά στὸ ἱερὸ Της εἰκόνημα και οἱ ψυχὲς μας ξεδιπλώνονται στὰ χέρια Της.

Και πάλιν ὁ πόνος και ἡ ψυχὴ μας ζητοῦν λύτρωση και ἐξαγνισμό ἀπὸ τὴν μεσιτεία και πρεσβεία Της, και πάλι ἄνθρωποι ἀνήμποροι, καθηλωμένοι στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου, τὴν ὥρα αὐτῆ, στρέφουν ἐδῶ τὴν σκέψη τους, ἐδῶ πού κτυπᾷ σήμερα ἡ καρδιὰ τῆς Ὁρθοδοξίας και τοῦ Ἑλληνισμοῦ, στὴν Τήνο.

Ἐδῶ και ἐμεῖς, ταπεινοὶ και εὐλαβικοὶ προσκυνητῆς, ἀφήνουμε μέσα ἀπὸ τὴν καρδιὰ μας αὐτὴ τὴν προσευχὴ και αὐτὴ τὴν ἰκεσία, και τὴν παρακαλεῖ ὁ καθένας μας και τὴν ἰκετεῖ, «Πάντοθεν πολεμούμενος και παραμυθίαν οὐκ ἔχω πλὴν σου. Δέσποινα τοῦ κόσμου, ἐλπίς και προστασία τῶν πιστῶν, μὴ μοῦ παρίδῃς τὴν δέησιν τὸ συμφέρον ποίησον. Ἀμήν!».

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Αὐτὸς ὁ τόπος εἶναι δικός μας

Ἴδου ἡ Ρόδος, ἴδου καὶ τὸ πῆδημα...

Μὲ τὴ φωτιά τῆς Ρόδου ὀλοκληρώθηκε ὁ φετινὸς θλιβερὸς ἀπολογισμὸς τῶν πυρκαγιῶν στὴ χώρα μας. Σὰν οἱ ἐμπρηστὲς νὰ ἴκαναν ἀποδεκτὸ τὸ ἀρχαῖο στοίχημα καὶ δρασκελίσαν μὲ μιὰς τὴν ἀπόσταση Κέρκυρας - Ρόδου καὶ δὲν ἄφησαν χλωρὸ κλαρὶ στὸ διάβα τους. Οὔτε ὅμως καὶ τὴν ἄλλη διαγώνιο ἄφησαν παραπονεμένη. Μὲ τὴ νοητὴ γραμμὴ Κυθήρων - Καβάλας σχηματίστηκε τελικὰ τὸ γράμμα Χ μὲ τὸ ὁποῖο διαγράφουμε συνήθως μιὰ λέξη, ἓνα κείμενο, θάγοντας δίπλα καὶ τὴ μονογραφή μας. Μόνον ποὺ αὐτὴ τὴ φορὰ κινδυνεύουμε νὰ διαγράψουμε καὶ τὴ χώρα μας ἀπὸ τὸ χάρτη. Νὰ μείνει μιὰ χώρα χωρὶς πρόσωπο

«Καὶ διηγώντας τα νὰ κλαῖς...».
Ἐπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ Ἑλλάδα καίγεται!

καὶ νὰ χαθεῖ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς. Μιὰ καμμένη γῆ εἶναι μιὰ χαμένη γῆ ποὺ δὲν τὴν ἀναγνωρίζεις πιά ἀπὸ τὴν ὄψη¹.

Ἄναγνωρίζεις ὅμως ἄλλες «ὄψεις» ποὺ μὲ βία καὶ μὲ τὴν κορδέλλα στὸ χέρι μετροῦν τὴ γῆ γιὰ νὰ τὴν ἀξιοποιήσουν... Οἰκιστὲς καὶ Γεωμέτρεις πατοῦν τὸ παμπάλαιο χῶμα. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ τοὺς ἀφήσουμε «νὰ δέσει τὸ χῶμα μὲ τὴ φτέρνα τους» κατὰ πῶς μᾶς διδάσκει ὁ μεγάλος μας ποιητής².

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Χένρυ Μίλλερ

Αὐτὴ τὴ στιγμή μὲ συνεπαίρνει τὸ ὄ ρ α μ α ἐνὸς «προσκυνητῆ» τῆς Ἑλλάδας ποὺ πενήντα καὶ χρόνια πρὶν τὸ κατέγραψε μὲ τὰ λόγια του γιὰ μᾶς, γιὰ τὸν τόπο μας μὲ θαθεῖα ἐκτίμηση καὶ ἀγάπη, γιὰτὶ μᾶς εἶδε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ βλέμμα. Ὁραματίστηκε τὴν Ἑλλάδα «ὡς ἐν ἐσῶπτρῳ» θὰ ἔλεγα, ὄχι ὅμως ὡς φαινό-

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἄναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

μενο ἀντικατοπτρισμοῦ... Διέκρινε τὴν ἐρήμωση τῆς χώρας σὰν ἐνέργεια ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἐχθρική ἐπιβουλή καὶ ἄφηγε τὴν πρωτοβουλία στοὺς Ἕλληνες «νὰ ξαναδώσουν ζωὴ στὴ γῆ». Ποῦ νὰ ἔφερε; Ἀκριβῶς ὅμως, γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὁ λόγος τοῦ Χένρυ Μίλλερ παραμένει ἐπίκαιρος σὲ μιὰ Ἑλλάδα ποὺ στὴν εὐρωπαϊκὴ ἐνοποίηση ὀφείλει νὰ παρουσιαστῆ ἐν δυνάμει³.

Ἄς δοῦμε ὅμως ἀπὸ κοντὰ τὸ κείμενο αὐτοῦ τοῦ ξένου ποὺ «οἰκειοποιήθηκε» πρὶν ἀπὸ μᾶς γιὰ μᾶς, στὴν πιὸ καλὴ ἐκδοχὴ τῶν λέξεων αὐτῶν, τὴ «δύναμη» αὐτῆ.

Ἐπὸ τὴν ἀπελευθέρωσή τους κι ὕστερα οἱ Ἕλληνες παλεύουν νὰ ξαναδώσουν ζωὴ στὴ γῆ. Ἡ γίδα ἔχει γίνε πιά ἐθνικὸς ἐχθρὸς. Θὰ τὴν διώξουν μὲ τὸν καιρὸ, ὅπως ἔγινε μὲ τοὺς Τούρκους. Ἡ γίδα εἶναι τὸ

Σκίτσο τοῦ Ἄντ. Καλαμάρα. «Ἡ Καθημερινή», Τρίτη 8 Σεπτεμβρίου 1992.

σύμβολο τῆς φτώχειας, τῆς ἀπελπισίας. Δέντρα, περισσότερα δέντρα, αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνάγκη. Τὰ δέντρα φέρνουν νερό, χορτονομή, κοπάδια, ἀναπαραγωγή. Τὸ δέντρο φέρνει σκιά, ραχάτι, τραγοῦδι, φέρνει ποιητές, ζωγράφους, νομομαθεῖς, δραματιστές. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι σήμερα, ἂν καὶ γυμνὴ καὶ κοκκαλιάρα σὰ λύκος, ὁ μοναδικὸς παράδεισος στὴν Εὐρώπη. Τὸ τί τόπος θὰ γί-

νει ὅταν ἀποκατασταθεῖ στήν πρώτη του δόξα ὑπερβαίνει τήν φαντασία τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ὅτιδήποτε μπορεῖ νά συμβεῖ ὅταν αὐτό τὸ ἐστιακὸ σημεῖο πυρωθεῖ μὲ καινούρια ζωή. Μιὰ ἀναγεννημένη Ἑλλάδα εἶναι πολὺ πιθανὸ ν' ἀλλάξει δλόκληρη τήν πορεία τῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἑλλάδα δὲ χρειάζεται ἀρχαιολόγους — χρειάζεται γεωπόνους. Μιὰ καταπράσινη Ἑλλάδα ἔσως νά μποροῦσε νά ξαναδώσει στὸν κόσμο πὺ σαπίζει στὶς ρίζες του τὴν ἐλπίδα» (σ. 49-50).

Ὁ συγγραφέας εἶναι πεπεισμένος ὅτι «κατὰ κάποιον τρόπο, σὰν ἀπὸ θέληση Ἐκεινοῦ, ἡ Ἑλλάδα παραμένει ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Δημιουργοῦ... μένει ἀκόμη ἱερὸς τόπος (σ. 18-19). Μιὰ κίνηση, μιὰ εἰκόνα πὺ παρατηρεῖ — ἐνὸς ἀνθρώπου πὺ σκύβει καὶ μαζεύει ἓνα λουλούδι ἀπ' τὸ γυμνὸ χῶμα τῆς Ἀττικῆς — ὀρθώνει ἐμπρὸς τοῦ δλόκληρο τὸν ἐλληνικὸν κόσμο, τὸν περασμένο καὶ τὸν τωρινὸ καὶ τὸν μελλοντικόν. Τὸν κάνει νά «βλέπει»...

Ἑλλάδα.

Φωτογραφία Σωκράτη Μαυρομιάτη (ἐκδ. Φωτόραμα).

«Βλέπω καὶ πάλι τὰ ὑψώματα ἀπὸ ἀφράτο χῶμα, πὺ κρύβουν τὰ σώματα δοξασιμένων νεκρῶν. Βλέπω τὸ βιολετὶ φῶς πὺ μέσα του ἀστράφτουν τὰ ἀπότομα θράχια, τὰ ἄγρια χαμόδεντρα, καὶ τὰ ξερὰ ποτάμια, βλέπω τὰ μικροσκοπικὰ νησάκια νά πλέουν στὴ θάλασσα, στεφανωμένα μ' ἄσπρους ἀφρούς, βλέπω τοὺς ἀετούς νά ζυγιάζονται πάνω ἀπ' τὶς ἀπότομες κορυφές πανυψηλῶν βουλῶν, καὶ πὺ οἱ σκιές τους κάνουν κηλίδες σκοτεινιάς πάνω στὸ πολυχρῶμο χαλὶ τῆς γῆς, βλέπω τὶς σιλουέτες τῶν μοναχικῶν βοσκῶν νά περπατοῦν μὲ τὰ κοπάδια τους τὰ τυλιγμένα στὴν χρυσό-

σκονη πάνω στὶς γυμνὲς ράχες τῶν λόφων, ὅπως τὶς παλιές μέρες τῶν θρύλων, βλέπω τὶς γυναῖκες νά εἶναι μαζεμένες γύρω στὸ πηγάδι ἀνάμεσα στὶς ἐλιές, τὰ φουστάνια τους, τοὺς τρόπους τους, τὴν κουθέντα τους πὺ δὲν ἀλλάζουν καὶ κρατοῦν ἴδια ἀπ' τοὺς διβλικούς χρόνους, βλέπω τὴν πατριαρχικὴ ἐμφάνιση τοῦ παπῆ, τέλειο συναίριασμα τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ, μὲ ἡμερο, ντόμπρο, ὄλο ἀξιοπρέπεια παρουσιαστικόν, βλέπω τὸ γεωμετρικὸ σχέδιο τῆς φύσης μεγαλωμένο ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση σὲ μιὰ σιωπὴ πὺ σὲ ξεκουφαίνει. Ἡ ἐλληνικὴ γῆ ἀνοίγει ἐμπρὸς σου σὰν διβλίον τῆς Ἀποκάλυψης. Δὲν τὸ ἔξερα πὺς ἡ γῆ κλείνει τόσα πολλὰ μέσα της. Περπατοῦσα μὲ δεμένα μάτια, μὲ διστακτικὰ, ἀσταθῆ βήματα. Ἦμουν περήφανος καὶ ἀλαζονικός, εὐχαριστημένος πὺ ζοῦσα τὴ λαθεμένη, περιορισμένη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου τῆς πόλης. Τὸ φῶς τῆς Ἑλλάδας ἀνοῖξε τὰ μάτια μου, διαπέρασε τοὺς πόρους μου, ἐπεκτάθηκε σ' δλόκληρο τὸ εἶναι μου. Γύρισα πίσω στὸν κόσμο ἔχοντας βρεῖ τὸ ἀληθινὸ κέντρο καὶ τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς κοσμικῆς περιστροφῆς» (σ. 223 - 224).

Αὐτὰ πὺ «εἶδε» τὸν ὑποχρέωσαν ν' ἀλλάξει στάση ζωῆς, ν' ἀφιερῶθαι σὲ μιὰ ἀποστολὴ γιὰ τὴν ὁποία κάνει λόγο στὶς τελευταῖες ἀράδες τοῦ διβλίου του (σ. 224). Ἐμᾶς ὅμως, τὸ «ὄραμά» του μᾶς προτρέπει, ἔστω καὶ μὲ τὰ μάτια ἐνὸς ἄλλου, νά δοῦμε καὶ ν' ἀγαπήσουμε αὐτὸν τὸν τόπο πὺ κρύβει τόσα καὶ ἀποκαλύπτει ἄλλα τόσα καὶ περισσότερα ἀκόμα.

Κάτι πρέπει νά κάνουμε

Ἐμεῖς πὺ συνήθως θρίζουμε τὸν τόπο μας πὺ δὲν μᾶς ἀρέσει ὅμως καὶ νά μᾶς τὸν κατηγοροῦν οἱ ξένοι πὺ παραξενευόμαστε ὅταν λένε καλὰ λόγια γι' αὐτὸν καὶ ἀποροῦμε πὺς τὰ ἀνακάλυψαν αὐτοὶ τὰ καλὰ πὺ ἐμεῖς ἀγνοοῦσαμε — γιὰτὶ ἀληθεύει καὶ ἐδῶ τὸ «οὐδεὶς τόπος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ» (παραλλαγή γιὰ τὸν προφήτη) —, ἐμεῖς λοιπόν, εἶναι καιρὸς κάτι νά κάνουμε γι' αὐτὸν. Δὲν εἶναι δυνατόν «νά φάχνεις ἀδιάκοπα μιὰν ἔρημο, χωρὶς ἓνα δέντρο, ἓνα ρίγος νερῶν» (Μανόλης Ἀναγνωστάκης).

Κάτι ὀφείλουμε νά κάνουμε γι' αὐτὴ τὴν Κτίση πὺ συστενάζει καὶ συνωδίνει καὶ τὸ κλάμμα της μπλέκεται μὲ τοὺς τριγμούς τῶν ξύλων πὺ καίγονται, μὲ τὸ ποδοβολητὸ ζῶν καὶ ἀνθρώπων πὺ ἐγκαταλείπουν κυνηγημένοι τὰ σπίτια τους καὶ τὴ γῆ τους.

ΘΕΜΑΤΑ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΘΕΩΡΙΩΝ*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλολ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Πεντηκοστιανοί - Χαρismaticοί -
Νεοπεντηκοστιανοί (Β' Ομάδα).

Ἀπὸ τῆ δεκαετία τοῦ 1980 καὶ ἐξῆς διαγράφεται ἀπειλητικὸς ὁ κίνδυνος γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας ἀπὸ τὴν πάσης φύσεως Πεντηκοστιανὴν ὁμάδα πού ἀλλοιώνουν τὴν ταυτότητα τῆς πίστεώς μας. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρεται ὅτι ἡ «Ἐλευθέρα Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Πεντηκοστῆς» ἀριθμεῖ γύρω στὰ 20.000 μέλη. Συναθροίσεις γίνονται, σύμφωνα μὲ ἔντυπά τους, τουλάχιστον σὲ 70 πόλεις καὶ 200 Κοινότητες τῆς χώρας.

Τὸ πρόβλημα καθημερινὰ δξύνεται μὲ τὸν προσηλυτισμὸ καὶ τὴν προσχώρηση νέων θυμάτων στὴν τάξιν τους, ἀφοῦ, ὅπως ἔχει διαφανεῖ, οἱ δεκάδες Πεντηκοστιανὴν ὁμάδες πού αὐτὴ τῆ στιγμή ὑπάρχουν στὴν χώρα μας, δροῦν μεθοδικὰ καὶ ἐπικίνδυνα ἀποκρύπτοντας τὸ ἀληθινὸ τους πρόσωπο. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀσκοῦν προσηλυτισμὸ μὲ κάθε τρόπο μοιράζοντας φυλλάδια στοὺς δρόμους, στὴν εἰσόδου των πολυκατοικιῶν καὶ τὰ καταστήματα, τραγουδώντας καὶ κηρύττοντας στὴν πλατεῖες, ἐνῶ ὁμάδες ἐξορμήσεως κατακλύζουν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 275 τοῦ ὑπ' ἀρ. 13 τεύχους.

Τί μπορεῖ ὅμως νὰ πρωτοκάνει τὸ «ἐπιτίμιο» τοῦ Γέροντα Ἀμφιλόχιου πού προέτρεπε τοὺς ἐξομολογούμενους, σὲ ἔνδειξη μετάνοιας γιὰ μιὰ ἁμαρτία, νὰ φυτεύουν ἓνα πεῦκο —μ' αὐτὸν τὸν τρόπο αὐξήθηκαν τὰ πεῦκα τῆς Πάτμου, οἱ λεγόμενες «Ἀμφιλοχίες»⁴, ὅταν καὶ τὸ τελευταῖο πεῦκο πού ἀπόμεινε γλύτωσε μόνον καὶ μόνον ἀπὸ ἔλλειψη συντονισμοῦ... τῶν ἐμπρηστών, σύμφωνα μὲ τὴν ὀξυδερκῆ παρατήρηση καὶ συνάμα ἐρμηγεία τοῦ γελοιογράφου.

Εἶναι καιρὸς πιά νὰ μετα-νοήσουμε. Γιατί ἂν ποῦμε «οὐπω καιρός», ὅσονοῦπω θὰ ποῦμε «οὐκέτι καιρός» εἶναι γνωστὸ ἄλλωστε ὅτι «ἐν τῷ ἄδη οὐκ ἔστι μετάνοια». Μὲ τὴν καταστάσεις πού ζήσαμε ὄχι μόνον ἀγγίσαμε στὸν ἄδη ἀλλὰ μὲ τὴν κόλαση τῆς φωτιᾶς μπήκαμε στὴν φλόγες τῆς Κολάσεως καὶ πολλοὶ σωθήκαμε, ἂν σωθήκαμε..., ὡς διὰ πυρός!

1. Εἶχε γραφεῖ τὸ ἄρθρο μας ὅταν στὴν «Καθημερινή» τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1992, σ. 16, δημοσιεύθηκε ἡ γελοιογραφία τοῦ Ἡλία Μακρῆ μὲ προμετωπίδα: Ἴδου ἡ Ρόδος... Ἴδου καὶ τὸ

ἄλλες τὴν γωνιὰς τῆς χώρας καὶ γίνονται ἐπισκέψεις στὴν φυλακὴν, τὰ νοσοκομεία, τὰ ἄσυλα ἀνιάτων. Τὸ ἐπίκεντρο τοῦ προσηλυτισμοῦ εἶναι τώρα οἱ Βορειοηπειρώτες, οἱ Πόντιοι, οἱ Φιλιππινέζες καὶ οἱ ξένοι ἐργάτες. Ἦδη προβάλλουν βαπτίσεις Βορειοηπειρωτῶν καὶ ταυτόχρονα διανεμὸν κασσέτες κηρυγμάτων τους καὶ τὴν ἁγία Γραφή στὴν ἀλδανικὴ γλῶσσα. Τέλος χρησιμοποιοῦν ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς στὴν Ἀθήνα καὶ στὴν ἐπαρχία, λειτουργοῦν τηλεοπτικὰ κανάλια (Κανάλι 62), μεθοδεύουν προσωπικὴς ἐμπειρίες τὴν ὁποῖα ἀπολυτοποιοῦν, μιλοῦν γιὰ θαύματα καὶ παγιδεύουν ἀπελπισμένους ἀνθρώπους, πού ἀναζητοῦν λύσεις στὰ προβλήματά τους· ἰδιαίτερα ἐμφανίζονται τὸ σύνδρομο τῆς γλωσσολαλίας.

Τὸν τελευταῖο καιρὸ ἐντείνονται τὴν προσπάθειές τους γιὰ μιὰ ἀπὸ κοινοῦ προσηλυτιστικὴ δραστηριότητα καὶ ὀργανώνουν συνέδρια ἀκόμα καὶ σὲ ἐπίσημες αἴθουσες (π.χ. αἴθουσα συλλόγου «Παργασός»).

Ἐπισημάνθηκαν τὰ κενὰ τῆς λεγόμενης Ἀκαδημαϊκῆς Θεολογίας, ἡ ὁποία λειτουργεῖ ξεκομμένα ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴ καὶ πρὸς κάλυψή τους προτείνονται ἡ ἐκδόση ἐιδικῶν φυλλαδίων, ἡ κατάρτιση ἐιδικῶν ἐνοριακῶν διδασκάλων καὶ ἡ συστηματικὴ ἐνημέρωση τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος μέσω των ἐνοριῶν, μὲ τὴν

πῆδημα... πού διαζωγραφεῖ τέλεια τὴ «διαγραφή» ἀπὸ τὸ χάρτη τοῦ νησιοῦ. Δὲν ἀρκεῖ βέβαια νὰ περιγράψουμε μὲ τὴν πέννα ἢ τὸ πένακι τὴν σφοδρὴν μας. Πρέπει κάτι νὰ κάνουμε. Γι' αὐτὸ ὅμως τὸ θέμα βλ. στὴν συνέχεια τοῦ ἄρθρου μας. Ἡ φωτογραφία πού κοσμεῖ τὸ ἄρθρο μας προέρχεται ἀπὸ τὴν «Καθημερινή» τῆς 8 Σεπτεμβρίου τοῦ ἴδιου μήνα, σ. 1 καὶ παραχωρήθηκε εὐγενῶς ἀπὸ τὴν Διεύθυνση συντάξεως τῆν ὁποῖα καὶ θερμὰ εὐχαριστοῦμε.

2. Ὁδοσσία Ἐλύτη, Τ ὁ ἄ ξ ἰ ὶ ὄ ν ἔ σ τ ἰ, Τὰ πάθη Ζ', Ἀθήνα, «Ἰκαρος» 21961, σ. 42.

3. Πρόκειται γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Ὁ Κ ο λ ο σ σ ὸ ς τ ο ῦ Μ α ρ ο υ σ ἰ ο ῦ, μτφρ. Α. Ἀτιδίνη, Ἀθήνα, Ἐκδ. Κάκτος, 1981. Ἡ πρώτη ἐκδόσι στὰ ἀγγλικά ἐγένετο τὸ 1941 στὴν Η.Π.Α. Στὰ ἑλληνικά κυκλοφοροῦν καὶ οἱ Π ρ ῶ τ ε ς ἔ ν τ υ π ῶ σ ε ἰ ς ἄ π ὸ τ ῆ ν Ἐ λ λ ἄ ὀ α τοῦ ἴδιου συγγραφέα, σὲ μτφρ. Βασίλη Βασικεχαγιόγλου, ἀπὸ τὴν ἐκδ. «Νεφέλη», Ἀθήνα 1985. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἔργο εἶχε παρουσιάσει ὁ Βασίλης Γουνελάς ἀπὸ τὴν «Καθημερινή» — Βιβλίο στὴν 7 Αὐγούστου 1986, σ. 7.

4. Βλ. Θ. Ψαριώτη, Τ ἄ π ε ῦ κ α τ ῆ ς Π ἄ τ μ ο υ, Μνήμη π. Ἀμφιλόχιου Μακρῆ, «Ἁφῆμεριος» 1986, σ. 369. Τὸ ἄρθρο κυκλοφόρησε καὶ σὲ ἀνάτυπο μὲ προλογικὸ σημείωμα Α. Μ. Σταυροπούλου μὲ τίτλο Θ ε ο λ ο γ ἰ κ ῆ ο ἰ κ ο λ ο γ ἰ α, Ἀθήνα 1988, 20 σ.

ένιςχυση τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Τὸ ἔργο αὐτὸ καθίσταται σήμερα εὐκολώτερο μὲ τὴν ὑπάρχουσα βιβλιογραφία. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο καὶ ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Β' Ὁμάδας ὑπογραμμίστηκε ἡ σημασία τῶν βιβλίων τοῦ π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, ιδιαίτερα τῶν 3 τελευταίων.

Τὰ μέλη τῆς ὁμάδος χαρακτήρισαν ὡς ἐπείγουσα ἀνάγκη τὴν ἀποδέσμευση τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν ἀπὸ τὶς Πανελλήνιες ἐξετάσεις. Ὑπογραμμίστηκε ὅτι τόσο ὁ τρόπος ἐξετάσεων ὅσο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων καὶ ἡ καταλληλότητα τῶν διδασκόντων πρέπει νὰ προσδιορίζονται μὲ τὴ σύμφωνο γνώμη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐάν ὅμως, ὄντως, δὲν πρόκειται γιὰ Θεολογικὴ Σχολὴ πού ὑπηρετοῦν τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ μόνον γιὰ ἐπιστημονικὰ καθιδρύματα στὰ πλαίσια μιᾶς ἀκαδημαϊκῆς θεολογίας μὲ τὴν ἔννοια τοῦ περὶ Θεοῦ Λόγου τῶν ἀνθρώπων, τότε ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ λειτουργήσῃ Ἐκκλησιαστικὴς Θεολογικὴς Σχολὴς, ὄχι μὲ ἐπίκεντρο τὴ θρησκαιολογία, ἀλλὰ τὴν ποιμαντικὴ, στὰ πλαίσια τῆς ὁποίας θρῖσκει δικαίωση καὶ ἡ θρησκαιολογία, ὡς μᾶθημα μιᾶς Ὁρθοδόξου Θεολογικῆς Σχολῆς. Μιὰ Θεολογία χωρὶς σταθερὸ σημεῖο ἀναφορᾶς πέρα ἀπὸ τὸν ἀνθρώπινο λόγο καὶ τὶς ἀνθρώπινες δυνατότητες, δηλαδὴ μιὰ θεολογία πού δὲν ἔχει ὡς ἀντικείμενο τὸν περὶ Θεοῦ Λόγο τοῦ Θεοῦ, δὲν προσφέρει τίποτε τὸ οὐσιαστικὸ στοὺς μελλοντικοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ σ' αὐτὴν τὴν ὁμάδα ὑπογραμμίστηκε ἡ ἐπείγουσα ἀνάγκη ἰδρύσεως ἐρευνητικοῦ - ποιμαντικοῦ κέντρου γιὰ θέματα αἵρέσεων καὶ παραθρησκαιίας, ὥστε νὰ ὑπάρχει σαφὴς προσδιορισμὸς τῆς ταυτότητος τῶν ποικίλων ἰδεολογικῶν ὁμάδων. Ἔτσι ἡ ποιμαντικὴ μας στρατηγικὴ θὰ βασίζεται στὴν σαφὴ γνώση τοῦ ἀντικειμένου καὶ θὰ ἀποφεύγονται καὶ τυχὸν ἄδικοι χαρακτηρισμοὶ τῶν ὁμάδων οἱ ὁποῖοι στηρίζονται στὴν ἄγνοια ἢ στὴν ἑλλειπὴ γνώση τοῦ περιεχομένου τῆς πίστεως τῶν ὁμάδων αὐτῶν.

Προτείνεται ἀκόμη καὶ ὁ διορισμὸς στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας εἰδικοῦ ἐντεταλμένου γιὰ θέματα αἵρέσεων καὶ παραθρησκαιίας, κατὰ τὸ πρότυπο ἄλλων χωρῶν, μελῶν τῆς ΕΟΚ (π.χ. Γερμανία), ὅπου ὑπάρχουν εἰδικοί συνεργάτες πού βοηθοῦν τοὺς ἐκπαιδευτικούς ὅταν παρουσιαστοῦν προβλήματα στὰ σχολεῖα. Δυστυχῶς στὴ χώρα μας διαπιστώνεται ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο. Ἀναφέρθηκαν περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας βοήθησε ἐκδηλώσεις παραθρησκαιικῶν ὁμάδων μέσα στὰ σχολεῖα σὲ συνεργασία μὲ τὴν Τοπικὴ Αὐτοδιοίκηση.

Ἡ Β' Ὁμάδα ἐπεσήμανε ὅτι τὰ διδακτικὰ βιβλία τοῦ θρησκαιικοῦ μαθήματος στὰ σχολεῖα ἀξιολογοῦν

μᾶλλον θετικὰ τεχνικὴς τῆς παραθρησκαιίας· ὡς παράδειγμα ἀναφέρθηκε τὸ βιβλίο τῆς Β' Λυκείου, εἰδικώτερα ἢ παράγραφος γιὰ τὴν παραθρησκαιία. Ἐπισημάνθηκε ἡ ἀναγκαιότητα ἐκδόσεως ἐνὸς εἰδικοῦ Λεξικοῦ αἵρέσεων καὶ παραθρησκαιίας.

Πρέπει ἀκόμη νὰ μελετηθεῖ κατὰ πόσον θὰ μποροῦσε νὰ ἐμποδιστεῖ ἡ διανομὴ αἵρετικῶν καὶ παραθρησκαιικῶν ἐντύπων μέσω τοῦ ταχυδρομείου χωρὶς νὰ ἀναγράφεται ὁ παραλήπτης (μαζικὴ διανομὴ).

Διαπιστώθηκε ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ἐντεταλμένου στὶς Ἱερὲς Μητροπόλεις στὸν ὁποῖο νὰ προβλέπεται καὶ ἡ κάλυψη τῶν ἐξόδων συμμετοχῆς τοὺς στὶς Συνδιασκέψεις ἐντεταλμένων. Μὲ συγκίνηση διαπιστώθηκε ὅτι μερικοὶ ἐντεταλμένοι, ὑπεβλήθησαν σὲ μεγάλο κόπο καὶ σὲ προσωπικὰ ἐξόδα γιὰ νὰ φθάσουν στὸν τόπο τῆς Συνδιασκέψεως ἀπὸ πολὺ μακρινὲς περιοχὲς.

Διατυπώθηκε ἀκόμη ἡ πρόταση, ἐκτὸς τῶν ἐτησίων Συνδιασκέψεων, νὰ πραγματοποιοῦνται Συνδιασκέψεις - Σεμινάρια στὰ δύο μεγαλύτερα ἀστικά κέντρα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Τοῦτο ὅμως θὰ ἦταν δυνατόν μόνον ἐάν ὑπῆρχε προϋπολογισμὸς στὴ διάθεση κάθε ἐντεταλμένου καὶ ἡ κάλυψη τῶν γενικῶν καὶ εἰδικῶν ἐξόδων μὲ κοινὴ συμμετοχὴ. Ἡ ἀναγκαιότητα διεξαγωγῆς τῶν Σεμιναρίων αὐτῶν τονίστηκε ἔντονα στὴν ὁμάδα.

(Συνεχίζεται)

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Στὴ σειρά, Θεωρία καὶ Πράξι:

- * Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, ΜΙΚΡΑ ΕΙΣΟΔΟΣ στὴν ὀρθόδοξη πνευματικὴ ἔκδοσις. Σελ. 160. Δρχ. 550.
- * Ἀρχιμ. Γερβασίου Ἱ. Ραπτοπούλου, Η ΠΑΝΟΠΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ. Σελ. 80. Δρχ. 350.
- * Γεωργίου Π. Σωτηρίου, ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ (Εἰσαγωγή στὴν Παλαιὰ Διαθήκη). Σελ. 152. Δρχ. 550.

Στὴ σειρά, Φυλλάδια ἐπικαιρότητας:

- * Μητροπ. Σισανίου Ἀντωνίου, ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ. Σελ. 32. Δρχ. 75.
- * Μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμου, ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑ (ἐκκλησιασμός - ἐξομολόγησις - θεία Κοινωνία). Σελ. 48. Δρχ. 75.
- * Καθηγ. Ἀθαν. Ἱ. Δεληκωστόπουλου, Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ (ἀνάλυσις τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»). Σελ. 48. Δρχ. 75.
- * Τοῦ ἰδίου, Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ (Ἀνάλυσις τοῦ «Πιστεύω»). Σελ. 32. Δρχ. 75.

Καὶ μίᾳ ἀκόμα ἐνδιαφέρουσα καὶ ἐπικαιρὴ ἐκδόσις:

- * π. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ, ΟΥΝΙΑ, πρόσωπο καὶ προσωπεῖο. Σελ. 88. Δρχ. 350.

Η ΑΓ. ΓΡΑΦΗ ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΝΘΡΩΠΟ;

Τοῦ Αἰδέσ. κ. ΕΛΕΥΘ. ΠΕΤΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ συχνὰ ἀκούγεται ἀπὸ διάφορες κατηγορίες ἀνθρώπων: Οἱ ὀπαδοὶ φιλοσοφικῶν θεωριῶν, προσπαθοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου, κυρίως μεταφυσικά, στηριζόμενοι στὸν «ὀρθὸ λόγον». Πνίγονται μέσα σ' ἓνα συνοθύλλευμα σκέψεων, θεωριῶν κ.λπ. χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ βροῦν ἄκρη στὶς ψυχικὲς ἀνάγκες τους. Κι ὅταν τοὺς πῆς: διαβάστε τὴν Ἁγία Γραφή γιὰ νὰ βρεῖτε λύση στὰ προβλήματα αὐτά, σοῦ ἀπαντοῦν: ἡ Ἁγία Γραφή δὲν εἶναι γιὰ τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο.

Ἄλλοι, κυριολεκτικὰ πνίγονται στὶς βιοτικὲς μέριμνες. Ἀπὸ τὸ πρωὶ μέχρι τὸ βράδυ δουλεύουν, ἀντιμετωπίζουν δύσκολες περιστάσεις, ἀγωνιοῦν, ταρασσονται, δὲν βρίσκουν ἄκρη γιὰ νὰ πιαστοῦν ἀπὸ κάπου καὶ νὰ νιώσουν σιγουριά. Κι ὅταν τοὺς πῆς: διάβασε σὲ κάποιο διάλειμμα τῆς ἡμέρας 10 γραμμὲς ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή, γιὰ νὰ βρεῖς ξεκούραση, παρηγοριά, σοῦ ἀπαντοῦν: Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι γιὰ τὰ σύγχρονα προβλήματα;

Ἄλλοι, ἐπικαλοῦνται τὶς προόδους τῆς ἐπιστήμης. Φτάσαμε στὸ διάστημα. Μὲ τοὺς ἠλεκτρονικοὺς ἐγκεφάλους γίνονται ἐργασίες σὲ δευτερόλεπτο, ἐνῶ πρῶτα ἀπαιτοῦσαν ὥρες καὶ μέρες δλόκληρες. Σ' αὐτὴ τὴν τεχνικὴ ἔκρηξη τῶν καιρῶν μας μπορεῖ νὰ ἔχει σχέση ἡ Ἁγία Γραφή, ποὺ γράφηκε πρὶν 2000 χρόνια;

Θὰ μπορούσαμε νὰ ἀναφέρουμε πολλὲς κατηγορίες ἀνθρώπων ποὺ μὲ διάφορες δικαιολογίες καὶ προφάσεις, προκειμένου ν' ἀποφύγουν τὴν μελέτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἀπαντοῦν μὲ τὸ «ἐπιχείρημα»: "Ἐ, ὄχι καὶ τὴν Ἁγία Γραφή" δὲν εἶναι γιὰ τὴν ἐποχὴ μας!

Γιὰ νὰ ἀπαντήσουμε σ' αὐτὸ τὸ «ἐπιχείρημα» θὰ πρέπει νὰ ξεκαθαρίσουμε ὀρισμένους ἰδιότητες τοῦ Θεοῦ.

1. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀ π ε ρ ο ς. Δὲν ἔχει ἀρχή, οὔτε καὶ τέλος. Δὲν περιορίζεται ἀπὸ τὸν χρόνο καὶ τὸν τόπο. Δὲν ὑπάρχει γι' Αὐτὸν παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον. Βρίσκονται μπροστὰ στὰ μάτια του σὰν σὲ κινήματογραφικὴ ταινία, ὅσα ἔγιναν «ἀπὸ καταβολῆς κόσμου», ὅσα γίνονται σήμερα καὶ ὅσα θὰ γίνουν «μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων» (Ματθ. ιγ' 49).

2. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀ ν α λ λ ο ἰ ω τ ο ς. Εἶναι ὁ αὐτὸς «χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας». Δὲν μεταβάλλεται, δὲν ἀλλάζει. Δὲν εἶναι νέος σήμερα γιὰ νὰ γεράσει αὔριο. Δὲν ἀρρωσταίνει, δὲν κουράζεται,

δὲν ἀναπαύεται. Ὁ Θεὸς δὲν «ὕφίσταται τροπὴν ἢ διαίρεσιν».

3. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν αὐτὲς οἱ ἰδιότητες φυσικῶν ἐπακόλουθον εἶναι καὶ ὁ Νόμος του, ἡ βούλησί του, οἱ σκέψεις του νὰ εἶναι καὶ αὐτὰ ἀ μ ε τ ἄ β λ η τ α. Ἐπομένως, καὶ ἡ Ἁγία Γραφή, δηλ. ὁ γραπτὸς Νόμος τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀμετάβλητος. Δὲν μοιάζει μὲ τοὺς ἀνθρώπινους Νόμους, ποὺ δέχονται συμπλήρωση, διόρθωση, ἀκύρωση κ.λπ.

4. Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι θ ε ὀ π ν ε υ σ τ ο ς. «Πᾶσα Γραφή θεόπνευστος» (Τιμ. γ' 16), δηλαδή τὴ στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ ἱεροὶ συγγραφεῖς συνέγραψαν τὰ ἱερὰ βιβλία, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπιστατοῦσε, ὥστε ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ νὰ γραφεῖ χωρὶς λάθος. Ἔτσι ἡ Ἁγία Γραφή δὲν συγκαταλέγεται μὲ τὰ ἄλλα βιβλία, ποὺ εἶναι προϊόντα τῆς «θύραθεν σοφίας», τῆς ἀνθρώπινης σκέψης. Ἄν, δηλαδή, ἔχουμε 99 βιβλία στὴ βιβλιοθήκη μας καὶ τὴν Ἁγία Γραφή, δὲν θὰ ποῦμε ὅτι ἔχουμε 100 βιβλία, ἀλλὰ 99 καὶ τὴν Ἁγία Γραφή.

Ὅλα αὐτὰ ὀδηγοῦν ἀδιάστα στο συμπέρασμα, ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι π ἄ ν τ ο τ ε σ ῦ γ χ ρ ο ν ο ς. Ἴσχύει γιὰ κάθε ἐποχὴ, γιὰ κάθε ἄνθρωπο, γιὰ κάθε πρόβλημά του, γιὰ κάθε περίσταση. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὅσα θεωρητικὰ (δογματικὰ) ἀναφέραμε μέχρι τώρα, αὐτὸ ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν πράξι:

Δὲν ὑπάρχει πρόβλημα, θέμα κ.λπ. ποὺ νὰ μὴν ἀντιμετωπίζεται πρακτικὰ ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή: Διαβάστε τὸ Ψαλτήρι' ἀρρώστιες, ἀδικίες, διωγμοὶ καὶ τόσα ἄλλα ἀντιμετωπίζονται κατὰ τρόπο ἀποτελεσματικὸ' προβλήματα συζυγικά, οἰκογενειακά, διαπαιδαγωγήσεως τέκνων, τὸ βιβλίον τῶν Παροιμιῶν τὰ ἀντιμετωπίζει καίρια. Κοινωνικὰ προβλήματα, ἀδικίες, σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, συμπεριφορὰ ἔναντι συκοφαντιῶν, κατηγοριῶν, ἐχθρῶν κ.λπ. ἢ ἐπὶ τοῦ Ὁμοῦ Ὁμιλία στὸ Ε' Κεφ. τοῦ Ματθαίου δίνει τὴν λύση τους.

Δὲν ἔχει, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος, ὁ χριστιανός, παρὰ νὰ πιστέψει ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, νὰ τὴν μελετᾷ καθημερινὰ καὶ θὰ παραδεχθεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι πάντοτε σύγχρονη, γιὰτὶ ὁ Χριστὸς «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ' 8).

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἀπαντήσεις τινές...

ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ τεύχος εξήραμε την πρωτοβουλία τοῦ ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης νὰ ἐπιτύχῃ μὲ στοιλὲς ἀξιοματικῶν τοὺς χρυσοὺς ὀλυμπιονίκες μας Πύρρο Δῆμα καὶ Βούλα Πατουλίδου. Ἐπειὶ ὁ πρῶτος ἀποδέχθηκε τὸ βαθμὸ τοῦ ὑπολοχαγοῦ, ἐνῶ ἡ δεύτερη τῆς ὑποπλοιάρχου.

Κι ὅμως, ἡ συνέντευξη ποὺ παραχώρησε ὁ Πύρρος σὲ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα μεγάλης κυκλοφορίας, εἶναι ἀποκαλυπτικὴ. Ἀξίζει ν' ἀναφέρουμε ἐλάχιστα ἀποσπάσματά της.

«Στὸ σχολεῖο, σιὰ Τίρανα, μὲ φωνάζανε “γκρέκο μασκαρά” καὶ μοῦ ρίχνανε σφαλιάρες γιατί δὲν μιλοῦσα τῆ γλώσσα· ἀλλὰ κι ἐδῶ διαν ἤρθα, ἀντὶ νὰ μὲ λένε μὲ τ' ὄνομά μου, μὲ φωνάζανε “ἀλθανέ”».

«Δὲν εἶμαι κανένα μωρὸ νὰ μὲ πηγαίνουν ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ, οὔτε καὶ νὰ μοῦ λέει κανένας ποῦ νὰ πάω καὶ τί νὰ κάνω. Γι' αὐτὸ ἔχω ἀρνηθεῖ πολλὰ προσκλήσεις. Ἀρνήθηκα μιὰ πρόσκληση ἀπὸ τὸ Ρόιτσι Κλάμπ καὶ ἀρκετὲς ἄλλες».

«Ἡ στιγμή ποὺ μὲ συγκίνησε περισσότερο ἦταν διὰ μὲ κάλεσαν στὸ παιδικὸ χωριὸ SOS. Κάτι παιδάκια ἀγνά, ὁμορφα, ποὺ κρέμονταν ἀπὸ πάνω μου, νὰ μὲ ἀγκαλιάζουν, νὰ μὲ φιλᾶνε. Ἦταν κι ἓνα κοριτσάκι ἐπὶ τὸν χρόνον, ἡ Σιαροούλα, ποὺ μοῦ ἔλεγε: Ἀποκλείεται νὰ φύγεις, ἐδῶ θὰ κάτσεις μαζί μας, ποὺ σ' ἀγαπάμε! Ἐ, ἐκεῖ δὲν ἄντιεξα, ἔβαλα τὰ κλάματα!»

Σκέψη τις...

ΕΚΠΝΕΙ σιγὰ - σιγὰ ὁ Ὀκτώβριος καὶ ἡ Ἑλλάδα ἀπ' ἀκρῆ σ' ἀκρῆ ἀποπνέει τὴ μωροδιὰ τῆς καμμένης γῆς. Ἐκπνέει, θὰ λέγαμε καλλιτέρα κι ἡ μωροδιὰ της, θανάτου ὁμοίᾳ. Ἀμέτρητα τὰ δάση καὶ οἱ καλλιέργειες ποὺ χάθηκαν φέτος μὲ ἀνυπολόγιστες ζημιὲς γιὰ τὴ φτωχὴ χώρα μας.

Μέχρι τώρα, μόλις χειμωνιάζει γίνεται ὁ πύρρος ἀπολογισμός: πόσα δένδρα κήκαν φέτος, πόσα πέρυσσι καὶ πόσα πρόπερσι καὶ κανεὶς δὲν σκέφτεται πόσα θὰ καοῦν τοῦ χρόνου.

Αὐτὸ ποὺ μορφεῖ νὰ γίνῃ εἶναι νὰ ὑπάρχουν ἄφθονα καὶ σύγχρονα μέσα καταπολεμήσεως τῶν πυρκαγιῶν ὄχι μόνο σὲ ἐθνικὲς ὁδοὺς καὶ κάμπους, ἀλλὰ καὶ γιὰ βουνὰ καὶ δύσβατες χαράδρες ποὺ πλεο-

νάζουν στὴν ὄρεινὴ πατριδα μας. Κάθε νομὸς νὰ ἔχει τὰ δικὰ του ἐπαρκῆ ὀχήματα καὶ ἀεροπλάνα κι ἐλικόπτερα καὶ τὸ ἐκπαιδευμένο προσωπικὸ κι ἄς μένουν ἀχρεῖαστα.

Ποσοστά τινα...

ΝΑ ΠΟΥ οἱ ἐταιρεῖες δημοσκοπήσεων εἰσέδυσαν στὸν αὐστηρὰ προσωπικὸ χῶρο τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματοῦ, τοῦ προσωπικοῦ πιστεύω. Ἀξίζει ν' ἀναφερθοῦν τὰ εὐρήματα — ἀποκαλυπτικὰ ὀπωσθήποτε — ἐρεῦνης τῆς ICAP. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ αὐτὰ, τὸ 2,90)ο προσέρχεται στὶς Ἀκολουθίες 2 - 3 φορὰς τῆ βδομάδα καὶ μόνο τὸ 13,40)ο κάθε Κυριακῆ. Τὸ 230)ο τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησιάζεται 2-3 φορὰς τὸ χρόνο καὶ τὸ 22,10)ο δὲν πάει ποτε στὴν Ἐκκλησία. Τὸ 9,40)ο ἐκκλησιάζεται μιὰ φορὰ κάθε τρεῖς μῆνες καὶ τὸ 13,20)ο μιὰ φορὰ τὸ μῆνα. Ἀπὸ πλευρᾶς ἐπιμέρους ομάδων, προηγούνται οἱ γυναῖκες καὶ οἱ ἡλικιωμένοι (ἀμφοτέρων τῶν φύλων).

Ἐπάρχει βέβαια διάχυτη ἡ ἀποψη διὰ τὰ ποσοστὰ ἀνάλογων δημοσκοπήσεων εἶναι πλασματικά. Ὅπως ὅμως κι ἂν ἔχουν τὰ πράγματα, τὰ συγκεκριμένα ποσοστὰ δὲν συνηγοροῦν γιὰ τὴν αἰσιοδοξία.

Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφταναν ὅλα αὐτὰ, ἀποφασίστηκε διὰ ἀρκετὰ καταστήματα θ' ἀνοίγουν καὶ τὴν Κυριακῆ. Εὐτυχῶς ὅμως ποὺ χάρη στὶς σθεναρὰς ἀντιδράσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, προσωπικῶς, ἀποφεύχθηκε τὸ γενικευμένο ἄνοιγμα ὅλων τῶν καταστημάτων.

Ὡς τότε θὰ προκαλοῦμε τὴ θεὰ Δικαιοσύνη;

Εἰς τοὺς αἰῶνας.

Τῆς σκέπης σου, Παρθένε
ἀνυμνοῦμεν τὰς χάριτας,
ἦν ὡς φωτοφόρον νεφέλην
ἐφαπλοῖς ὑπὲρ ἔννοιαν.

Καὶ σκέπεις τὸν λαόν σου νοερώς
ἐκ πάσης τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς.

Σὲ γὰρ σκέπην καὶ προσιάτην καὶ βοηθὸν
κεκτῆμεθα βοῶντές σοι:

Δόξα τοῖς μεγαλείοις σου ἀγνή,

δόξα τῇ θεῇ Σκέπῃ σου

Δόξα τῇ πρὸς ἡμᾶς σου προμηθεῖα ἄχραντε.

Η ΣΤ' ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΠΡΟΣ ΦΩΤΙΖΟΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τοῦ κ. ΝΙΚ. Κ. ΔΡΑΤΣΕΛΛΑ, Θεολόγου

Β'

Στὴν συνέχεια τῆς ἰδίας Κατηχήσεως, ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων κάνει λόγο γιὰ τὴν προέλευσι τοῦ φαινομένου τῆς εἰδωλολατρίας. Τὸ ὕφος του εἶναι δογματικὸ καὶ ὑπενθυμίζει τὸ ἀνάλογο τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου «Κατὰ Ἑλλήνων» (ἢ «κατὰ εἰδώλων»), χωρὶς θεβαίως νὰ δύναται νὰ προσπελάσῃ τὸ θεολογικὸ του βάθος.

Ὡς αἴτιον τῆς εἰδωλολατρίας νοεῖται ἀπὸ τὸν ἅγιο Πατέρα ἢ φαντασία, δηλαδὴ ἡ ἐσφαλμένη ὑπόληψις περὶ τὸ Θεῖον («ἐφαντάσθησαν πολλοὶ πολλὰ, καὶ πάντες ἀποτετυχήκασιν») ¹². Κατόπιν, ἀναφέρονται κρατοῦσες περὶ Θεοῦ ἀπόψεις τῆς ἐποχῆς τοῦ ἁγίου ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν, πυρολατρεία, φυσιοκρατία κ.λπ. («καὶ οἱ μὲν πῦρ ἐνόμισαν εἶναι τὸν Θεόν» ἕτεροι δὲ περωτὸν ὡς ἄνθρωπον) ¹³, οἱ ὁποῖες ἐκτιμῶνται ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πατρὸς ὡς ἐκπτώσις ἀπὸ τὴν ὀρθὴ δόξα περὶ Θεοῦ. Ἔτσι, ἡ θεώρησις τοῦ Θεοῦ ὡς περωτοῦ ὄρνεος νοεῖται ὡς παρανόησις ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν τοῦ «ἐν σκέπη τῶν περυγῶν σου σκεπάσεις με» ¹⁴, ἢ παράστασις τοῦ Θεοῦ ὡς ὄντος μὲ ἐπτὰ ὀφθαλμούς, ὡς παρερμηνεία τοῦ Γραφικοῦ χωρίου «ἐπτὰ ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν» ¹⁵, κ.ο.κ. Ὡς μοναδικὸ στοιχεῖο προσιδιᾶζον στὸν Θεό, τονίζει ὁ ἅγιος Κύριλλος στὴν ἴδια παράγραφο, εἶναι ἡ τελειότης Αὐτοῦ, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ («τὸν γὰρ Θεὸν τέλειον ἐν πᾶσιν εἶναι δεῖ πιστεύειν, κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνὴν τὴν λέγουσαν, ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστι») ¹⁶, ἢ δὲ τελειότης Αὐτοῦ ἀναφέρεται σὲ ὅλες τὶς ιδιότητες Αὐτοῦ, ὄρασι, πρόγνωσι, ἀγαθότητα, δικαιοσύνη καὶ φιλανθρωπία.

Στὴν ἐπομένη παράγραφο, ἀφοῦ τονίσει ὁ Θεῖος Πατὴρ ὀρισμένες βασικὲς ιδιότητες τοῦ Θεοῦ, ὅπως πανταχοῦ παρουσία, παγγνωσία καὶ δημιουργικότητα διὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου, θὰ ἀναφερθῇ στὸ βασικὸ θέμα τῆς Ὁρθοδόξου γνωσιολογίας, δηλαδὴ στὸ πρόβλημα τοῦ Ἀκατάληπτου τοῦ Θεοῦ. Ἐφ' ὅσον ἡ οὐσία τῶν δημιουργημάτων παραμένει ἄγνωστη, πόσῳ μᾶλλον ἡ οὐσία τοῦ Δημιουργοῦ, θὰ εἶπῃ: («Εἰ τὰ ἔσχατα τῶν ποιημάτων οὐ καταλαμβάνεται, ἄρα ὁ τὰ πάντα

ποιήσας καταλειφθήσεται;») ¹⁷. Πρόκειται γιὰ τὴν οὐσία τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀποφατισμοῦ, δηλαδὴ ὅπως καὶ ἄλλοῦ ἔχομε τονίσει, γνωσιολογικῆς λειτουργίας, ποῦ δέχεται τὸ περιορισμένο τῶν γνωστικῶν ἱκανοτήτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἀδυναμία προσπελάσεως τοῦ Ἀπολύτου καὶ γι' αὐτὸ ἀποδόσεως στὴν Θεότητα ἀρνητικῶν ιδιοτήτων, οἱ ὁποῖες ἐκφράζουν τὴν ἄγνοια τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἀποφατισμὸς διέπει ὅλην τὴν Θεολογικὴ γνωσιολογία τοῦ Ἁγίου Πατρὸς, ὁ ὁποῖος θὰ τονίση ὅτι ἐφ' ὅσον τὰ ὑπὸ Θεοῦ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ παραμένουν ἄγνωστα, πόσῳ μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ μᾶς εἶναι γιὰ τὸν νοῦ μας Ἀκατάληπτος ὁ Θεός («Εἰ ἂ ἠτόιμασεν ὁ Θεός, ἀπερίληπτα τυγχάνει ταῖς ἡμετέραις διανοίαις, αὐτὸν ἄρα τὸν ἐτοιμάσαντα τῷ νῷ περιλαμβάνειν δυνάμεθα;») ¹⁸.

Κατόπιν, ὁ ἅγιος Κύριλλος θὰ ἐπανέλθῃ στὸ πρόβλημα τῆς προελεύσεως τῆς εἰδωλολατρίας καὶ θὰ τονίση ἰδιαίτερος τὴν φυσιοκρατικὴ προέλευσι αὐτῆς. Παρ' ὅλο ποῦ ὁ Θεός εἶναι τόσο μέγας, ἀναφέρει, ὥστε καὶ ἂν μεταβάλῃ κάποιος ὅλην του τὴν ὑπόστασι σὲ γλῶσσα, καὶ ἂν συγκεντρωθοῦν ὅλοι οἱ ἄγγελοι μαζί, δὲν θὰ ὁμιλήσουν κατ' ἀξίαν περὶ Αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἐσκάλισε τὸν λίθον, εἶπε εἰς αὐτόν: εἶσαι Θεός. Τὸ ξύλο, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησε ὁ Θεός, καὶ τὸ ὁποῖον ἡ βροχὴ ἐμεγάλωσε καὶ ὕστερα κατακαίμενον γίνεται στάχτη, ἀνηγορεύθη ὡς Θεός, «ὁ δὲ ἀληθὴς Θεός καταφρονεῖται» ¹⁹. Ὁ λύκος καὶ ὁ σκύλος προσεκυνθήσαν ἀντὶ τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ λέων, ὁ ὁποῖος φονεῦει τοὺς ἀνθρώπους, προσεκυνθή ἀντὶ τοῦ φιλανθρωποτάτου Θεοῦ. Ὁ ὄφις καὶ ὁ δράκων, οἱ ὁποῖοι ὁμοιάζουν πρὸς ἐκεῖνον, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποῖου ἐξεβλήθημεν ἐκ τοῦ Παραδείσου, προσεκυνθήσαν, ὁ δὲ δημιουργήσας τὸν Παράδεισον κατεφρονήθη. Ὁ οἶνος ποῦ ἐδόθη, γιὰ νὰ εὐφραίνῃ τὴν καρδία τοῦ ἀνθρώπου, εἰδωλοποιήθηκε στὴν μορφή τοῦ Διονύσου καὶ ὁ σίτος, τὸν ὁποῖον ἐβλάστησε ἡ γῆ κατ' ἐντολήν Θεοῦ εἰδωλοποιήθηκε ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς Δήμητρος, τὸ δὲ πῦρ ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἡφαίστου.

Στὸ τέλος, ὁ ἅγιος Πατὴρ θὰ κάμῃ λόγο γιὰ τὴν

12. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 89, στ. 36-37, R-R 164.

13. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 89, στ. 37-38, R-R 164.

14. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 89, στ. 39, R-R 164.

15. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 90, στ. 6-7, R-R 166.

16. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 90, στ. 9-11, R-R 166.

17. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 90, στ. 25-26, R-R 166.

18. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 90, στ. 28-30, R-R 168.

19. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 91, στ. 3, R-R 168.

20. ΒΕΠΕΣ, τ. 39, σελ. 91, στ. 26-27, R-R 170.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ἀρχιμ. Πολύκ. Ι. Γιάνναρου
ΠΩΣ ΘΑ ΣΩΘΟΥΜΕ

Τὸ νέο βιβλίο τοῦ π. Πολύκαρπου ἀποτελεῖ ἐπιλεκτικὸ ἀπάνθισμα ἀπὸ τὸ γνωστὸ ἐγχειρίδιον «Ἀμαρτωλῶν Σωτηρία». Ἐνα ἀπάνθισμα ὅμως πὸ τὸ θεματολόγιό του ἔχει ἐπιλεγεί μὲ προσοχή, ὥστε νὰ εἶναι ἐπίκαιρο σήμερα σὲ κάθε περίπτωση. Καὶ ἔχει μεταγλωττισθεῖ σὲ μιὰ, γεμάτη ἀρετὲς καὶ ζωντάνια, νέα ἐλληνικὴ γλῶσσα.

Χρειαζέται πολὺ θάρρος, κουράγιο καὶ πίστη, γιὰ νὰ μεταφέρεις, στίς μέρες μας, μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο, κείμενα ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς Ὁρθοδοξίας μας καὶ νὰ τὰ κάνεις εὐληπτα καὶ ἐπίκαιρα. Καὶ ὁ π. Πολύκαρπος ἔχει καὶ θάρρος καὶ ἐπιμονή. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι θεάρεστο. Γιατί καὶ σήμερα ἡ «Ἀμαρτωλῶν Σωτηρία» πὸ ἔθρεψε γενεὲς γενεῶν καὶ κράτησε τὸ Γένος μας ἐλεύθερο κοντὰ στὴν Ἐκκλησία του, στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἔχει νὰ πεί πολλὰ στὸν καθένα Χριστιανό. Νὰ τοῦ ἀνοίξει τὰ μάτια τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς καὶ νὰ τὸν στρέψει ἔτσι, στίς ἀληθινὲς πηγές τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ρούλας Παπαδημητρίου
Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΣΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

«Στοὺς τέσσερις αἰῶνες τῆς τουρκικῆς σκλαβιάς, ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς Κλήρος, στάθηκε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, πὸ στήριξε τὸ Ἔθνος. Γνώρισε διώξεις καὶ μαρτύρια, ἀλλὰ ἔμεινε ἀκαμπτὸς στὸ ὑπέρτατο χρέος.»

Ἔτσι γνωστοὶ καὶ ἀγνωστοὶ λευτεροὶ θρέθηκαν κάθε φορὰ πῶ ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ, ἀλλὰ

καὶ τὰ καθημερινὰ γεγονότα καὶ ζητήματα τῆς ζωῆς. Καὶ ἦταν πολὺ φυσικό, πίσω ἀπὸ ὀλόκληρο τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα, ἡ Ἐκκλησία, ὄχι μόνο νὰ εἶναι παρούσα, ἀλλὰ πολλὲς φορὲς νὰ κρατᾷ τὸ κλειδί καὶ νὰ κατευθύνει μὲ σύνεση καὶ ἀποτελεσματικότητα τὴν ἔκθεσή του.

Στοιχεῖα γνωστὰ καὶ ἄλλα ἀγνωστὰ, μὲ τὴν ἐπιμονὴ μυρμηγκιῶ ἔχουν συγκεντρωθεῖ ἀπὸ τὴν κ. Ρούλα Παπαδημητρίου καὶ μ' ἓνα τρόπο λιτὸ καὶ λογοτεχνικὰ ἄρτιο παρουσιάζονται, γιὰ νὰ δώσουν ἀνάγλυφα τὴν πλοῦσια προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ σ' αὐτὸν τὸν Ἀγῶνα τοῦ Ἔθνους, τὸν Μακεδονικό.

Τέτοια βιβλία πὸ σκιαγραφοῦν ἀνάγλυφα τὸν ἀρρηκτο δεσμὸ Ἐκκλησίας καὶ Γένους ἀποτελοῦν συμβολὴ στὴν Ἱστορία, ἀλλὰ καὶ στὸν καταρτισμὸ τῶν Χριστιανῶν. Γιατί ἔτσι φαίνεται τὸ μεγάλο ἀνοιγμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν κόσμο, κι ἀκόμα τὸ πόσο ἡ Ἐκκλησία εἶναι ταυτισμένη μὲ τὸν καθημερινὸ μόχθο τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ καὶ μὲ χαρὲς καὶ τὴν πρόδότη.

Τὸ βιβλίο εἶναι ἐνταγμένο στὴ σειρά «Ἡ Ἐκκλησία στοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους» τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Σώτου Χονδρόπουλου
ΣΤΟΝ ΑΓΡΟ ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΜΟΥ

Ἡ ἐπανεκδοσὴ ἐνός βιβλίου ὕστερα ἀπὸ σαράντα χρόνια εἶναι ὡσάν τὸ βιβλίο νὰ θγαίνει γιὰ πρώτη φορὰ! Καὶ νὰ εἶναι ἐπίκαιρο ὅπως τὸν πρῶτο καιρὸ. Ἰδιαιτέρως μάλιστα, ὅταν πρόκειται γιὰ τὴν ἱστορία τῆς ζωῆς ἐνός ἱερέα, ὁ ὁποῖος γιὰ τὴ Ρωμιοσύνη ὑπῆρξε καὶ εἶναι πάντο-

τε σύμβολο καὶ ἐλπίδα ζωῆς. Μορφὴ ἀέναντος συμπαράστασης καὶ δύναμης γιὰ τὸν καθένα πιστὸ Χριστιανό.

Ἔτσι ὁποῖος συγγραφέας καταπιάνεται νὰ παρουσιάσει κάποιες πλευρὲς ἀπὸ τὴν πολυδιάστατη καὶ δημιουργικὴ ζωὴ καὶ δράση ἐνός Ἑλληνα παπᾶ κάνει προσφορὰ ἀξία ἐπαίνου. Ὅπως ἀκριβῶς αὐτῆ, τοῦ μακαριστοῦ Σώτου Χονδρόπουλου, πὸ μὲ ἀγάπη καὶ βαθιὰ πνευματικὴ ἔκταση ἔκανε, δίνοντας στοὺς πανέλληνες μιὰ ξεχωριστὴ εἰκόνα ἐνός ἱερέα, τοῦ παπα-Γρηγόρη.

«Ἦξερε ὁ μακαριστὸς Σώτος Χονδρόπουλος τί δύναμι ἔχει ἕνας παπᾶς, ὅταν μέσα του ἔχη τὴ φωτιὰ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν πιστεῦθῃ στὴ μεταμορφωτικὴ δύναμι τοῦ Εὐαγγελίου.»

Γι' αὐτὸ καὶ μὲ αὐτοπεποίθηση, μὲ θάρρος καὶ γνώση διαπλέκει τὸ μυθιστόρημά του ὁ σ., παίρνοντας τίς πρέπουσες θέσεις καὶ προβάλλοντας τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὰ γεγονότα πὸ συνθέτουν τὸ Συναξάρι τοῦ ἡρώα του.»

Ἔτσι «Συμπλέκει μὲ ἐπιτυχία τὸ περιγραφικὸ μὲ τὸ ψυχογραφικὸ στοιχεῖο καὶ συγκλονίζει τὸν ἀναγνώστη, γιατί μιλάει κατευθεῖαν στὴν καρδιά του.»

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ αὐτὸ, τὸ ἴδιο τὸ βιβλίο τοῦ Σ. Χονδρόπουλου «Στὸν ἀγρὸ τοῦ Θερισμοῦ», ἡ ἴδια ἡ παρουσία τοῦ ἔργου σήμερα ὕστερα ἀπὸ σαράντα χρόνια, φέρνει μνήμες μιᾶς γενικότερης προσφορᾶς στὰ Χριστιανικὰ γράμματα πὸ τροφοδότησε θετικὰ πλῆθος ψυχῆς. Καὶ ἔδωσε τὸ στίγμα μιᾶς πορείας βοήθειας καὶ κατανόησης τοῦ ἀνθρώπου.
Φς.

πολυθεῖα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τονίζοντας ὅτι ὁ Ἀληθινὸς Θεὸς εἶναι Ἀσώματος καὶ θὰ διερωτηθῇ γιὰ τὸν ἄν δικαιολογοῦνται τὰ αἴσχη καὶ οἱ μοιχεῖες τοῦ Διός, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι Ἀσώματος καὶ θὰ ἀντιεῖπει ὅτι, ἂν ὁ Ζεὺς εἶναι μοιχός, δὲν θὰ πρέπη νὸ ὀνομάζεται Θεός, προσθέτει δὲ ὅτι ντρέπεται καὶ νὰ ὀμιλήσῃ γι' αὐτό. Θὰ σπεύσῃ νὰ καταδικάσῃ τὴν

ἐννοια τῆς θνητότητος στοὺς θεοὺς τοῦ ἀρχαίου Πανθέου. Ὁ ἅγιος Πατὴρ θὰ καταλήξῃ στὴν Κατήχησί του μὲ τὴν ἀπάντησι στὸ ἐρώτημα τοῦ γιατί Ἐνηθρώπησεν ὁ Μονογενὴς Υἱός. Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς Ἐνηθρώπησε, γιὰ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν πλάνη τῶν εἰδώλων («Πατὴρ κατεφρονεῖτο, ἔδει τὸν Υἱὸν διορθῶσαι τὴν πλάνην»)²⁰.

Η ΕΣΤΙΑ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΧΑΛΚΗΣ,

στη διάρκεια σεμνής έκδήλωσης, τίμησε τον Σεβ. Μητροπολίτη Γέροντα Έφέσου κ. Χρυσόστομο (Κωνσταντινίδη), παρουσιάζοντας το συγγραφικό του έργο, στην αίθουσα τελετών του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», την Τετάρτη 7 Οκτωβρίου. Ομιλητές ήταν οι Καθηγητές κ. κ. Βλ. Φειδάς, Χρ. Βούλγαρης και Κων. Σκουτέρης, ενώ ο τιμώμενος ανέπτυξε το θέμα «Ο θεολογικός λόγος της Όρθοδοξίας και ο προβληματιζόμενος άνθρωπος σήμερα». Στη διάρκεια της έκδήλωσης ο «Παρνασσός» ανακήρυξε τον Σεβ. Έφέσου επίτιμο μέλος του.

Έξ άλλου, τον πανηγυρικό της ημέρας για την εθνική επέτειο της 28ης Οκτωβρίου, στην αίθουσα του «Παρνασσού» θα έκφωνήσει ο Καθηγητής κ. Ήλιος Οικονόμου, με θέμα «Πίστις και Έποποιία».

ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΓΟΜΕΝΗ «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

που δημιουργεί προβλήματα στην ένότητα των Όρθοδόξων Έκκλησιών με την πολιτική της, πρόσφερε πολύτιμες πληροφορίες ο πανοσ. άρχιμ. κ. Χρυσόστομος Ρουμελιώτης, Προηγούμενος της Ί. Μονής Πετράκη: Δημοσίευσε σύντομη βιβλιογραφική ενημέρωση στο περιοδικό «Κοινωνία» (Ίούλιος - Σεπτέμβριος 1992), βασισμένη αποκλειστικά και μόνο σε σχετικά προς το θέμα δημοσιεύματα του Περιοδικού «Έκκλησία», κατά τα έτη 1957 έως 1992, στις στήλες «Χρονικά» και «Παρατηρήσεις και Σχόλια». Τη μελέτη κυκλοφορεί και σε αυτοτελές ανάτυπο.

Η πολιτική της αυτοαποκαλούμενης «Μακεδονικής Έκκλησίας» χαρακτηρίστηκε έπιτυχώς σε δήλωση του Μακ. Πατριάρχη των Σέρβων («Έκκλησία» 15.5.1992): «Η Έκκλησία των Σκοπίων εύρσκεται εις σχίσμα με την Έκκλησίαν μας, διότι άνεκήρυξεν αυθαίρέτως την αυτοκεφαλίαν της. Οί ταγοί της Έκκλησίας των Σκοπίων είναι ό ρ γ α ν ι κ ώ ς έ ν τ ε τ α γ μ έ ν ο ι εις την άνθελληνικήν προπαγάνδαν...».

ΟΙ ΔΩΡΕΕΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΠΔΔ,

για τις όποιες γράψαμε σχετικά στη στήλη πρόσφατα («Έφημέριος» 13/1-15.9.92), σύμφωνα με Ισχύουσα ρύθμιση εκπίπτουν από το φορογητέο εισόδημα και όταν κατατίθενται άπ' ευθείας στους Ιερούς ναούς, μονές ή άλλα εκκλησιαστικά ΝΠΔΔ, έστω κι άν υπερβαίνουν το

Του κ. Ευαγγέλου Π. Λέκκου

ποσό των 80.000 δρχ. και δέν απαιτείται να κατατεθούν στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

«ΘΕΟΤΟΚΕΙΑ» '92

ονομάστηκαν οί έκδηλώσεις που οργανώθηκαν από την Ί. Μητρόπολη Γουμένισσης, για να τιμηθεί ή Θεοτόκος. Διήρκεσαν από 12 έως 18 Αυγούστου και περιλάμβαναν έ κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ έ ς έκδηλώσεις: Έσπερινούς, Έγκώμια της Παναγίας πρό του Έπιταφίου της, Όρθρους και Αρχιερατικές θ. Λειτουργίες, Λιτάνευση της θαυματουργού εικόνας, Μεγάλη Συναυλία θυζαντινής Μουσικής από την «Έλληνική Βυζαντινή Χορωδία». Οί π ο λ ι τ ι σ τ ι κ έ ς έκδηλώσεις περιλάμβαναν θεατρικές παραστάσεις, Συναυλία έντεχνων και παραδοσιακών τραγουδιών και της Φιλαρμονικής της 1ης Μεραρχίας, έκθεση λαογραφικού ύλικού και φωτογραφίας από πολιτιστικούς φορείς, καθώς και Παραδοσιακούς χορούς.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

★ Μιχ. Γ. Τρίτου, δ. Θ., Ο ΜΕΤΣΟΒΙΤΗΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ. (Βιογραφικά στοιχεία - Άσματική Άκολουθία). Ίωάννινα 1992, σσ. 152. Σύντομη αλλά ιδιαίτερα αξιόπιστη παρουσίαση του βίου και της πολιτείας του νεομάρτυρος, βασισμένη στην εξαντλητική χρήση όλων των πηγών και πλήθους βοηθημάτων. Καλαίσθητη έκδοση του έν Άθήναις Έξωραϊστικού Συλλόγου Μετσόβου.

★ Άδελφών της Μονής, ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ - ΜΑΚΡΥΝΟΥ, Άθήναι 1992, σσ. 176. Με «προλογική μνεία» του κυριάρχου Μητροπολίτου Μεγάρων και Σαλαμίνας κ. Βαρθολομαίου, ή ώραία αυτή έκδοση, γραμμένη και στολισμένη από μέλη της ευφήμους γνωστής γυναικείας Άδελφότητας, παρουσιάζει με πληρότητα την Ιστορία της Μονής, περιγράφει τα κτίσματά της, τα άποτεθησαυρισμένα Λείψανα και τα Ιερά Κειμήλια, τα θαύματα του Άγίου, τη ζωή της Μονής σήμερα, τον βίο του τιμίου Προδρόμου, τις Α΄ Β΄ και Γ΄ εύρέσεις της Κεφαλής του, ενώ το φωτογραφικό ύλικό, άσπρόμαυρο και έγχρωμο, ολοκληρώνει την εικόνα της λαμπρής αυτής Μονής.